

dövastidning ^{2:2018}

Tolkcentralen nekade
Laith receptionistjobb

150
år fyller SDF

REKORDMYCKET
TOLKAT PÅ TV

Komplett Kommunikation

T-Meeting TM

T-Meeting TM är bildtelefonen för dig som bryr dig om bild- och ljudkvalitet. Utprovad kvalitet i utvecklingens framkant med flest användare.

TERA

TERA är för dig som även vill kommunicera via text. TERA har samma bildtelefonfunktioner som i T-Meeting TM.

TERA gör att döva och hörselskadade obehindrat kan ringa och tala med nära och kära och andra i samhället. TERA har en inbyggd automatisk tolk tal-till-text / text-till-tal och fungerar som en vanlig telefon.

TERAs snabbhet gör det möjligt för nya grupper att använda service som förutsätter tonval och återuppringning. Exempel är 112, 1177, vårdcentralen, bank, Skatteverket och företag. Man kan också tryggt öppna dörren med porttelefonen. Ingen tredjeparts tolk behövs. TERA gör det lättare att få och behålla ett arbete.

Hur skaffar jag TERA?

TERA är ett hjälpmedel. Landstingen och regionerna är skyldiga att erbjuda hjälpmedel om man behöver det i vardagen. Hur det sker och vilka regler som finns beror på var man bor.

Behöver man TERA i sitt arbete är det genom Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen ansökan av hjälpmedel sker.

TERA

- Textar det motparten säger
- Ger röst åt den text du skriver
- Textstöd i samtalet, texten finns kvar efteråt
- Vanligt telefonnummer - lätt för andra att hitta och ringa dig
- Kan användas med dagens förmedlingstjänster
- Går att använda som bildtelefon för teckenspråk eller som kognitivt stöd
- Kan ersätta texttelefoni

TERA är en satsning inom *Komplett kommunikation* som syftar till att öka självständighet genom likvärdig kommunikation och närbarhet.

T-MEETING
We make it possible!

Okej, vi kan inte bli piloter men...

Det finns några få yrken som vi döva hindras från att jobba med. Exempelvis kan vi inte arbeta som piloter för kommersiella flygbolag eller gå ut i krig som soldater. Här är kravet fullgod hörsel och kommunikation med ljud i regel det enda alternativet.

Samtidigt finns ett otal yrken som passar oss. Vi kan i princip bli vad vi vill. En del jobb kan behöva anpassningar, andra jobb kräver inga anpassningar. Det finns döva poliser, politiker, advokater, teckenspråkstolkare, läkare, sjuksköterskor ... i Sverige och i världen. På tal om piloter – det finns döva med flygcertifikat för små plan.

I det här numret är huvudnyheten att Laith nekades vikariatet som receptionist hos Tolkcentralen i Stockholm. Anledningen var att han var döv och inte klarade alla telefontekniker, inklusive taltelefon. Det är ett högintressant fall eftersom döva är Tolkcentralens största målgrupp och det finns en mängd kommunikationsalternativ. Här är taltelefonen inte det enda alternativet till skillnad från pilotyrket, där hörsel är avgörande för att klara jobbet. Laith har därför anmält Tolkcentralen för diskriminering. **Läs mer på sid. 5.**

En stor del av nästa nummer kommer att handla om riksdags-, landstings- och kommunvalet, som äger rum i september. Dövas arbetsmarknad kommer givetvis att vara ett av våra fokusområden. Ett problem som fortfarande är olöst är arbetslivstolkning. Hur ska döva kunna få jobb om arbetsgivaren inte vill stå för tolkkostnaden?

Andra frågor som vi kommer att belysa är utbildning, äldreomsorg och tillgänglighet. Finns det något särskilt du vill att vi ska ta upp i vår valspecial? Kontakta gärna redaktionen – se kontaktuppgifterna här nedan.

Trevlig läsning av det här numret!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

I korthet	4
Laith Fathulla nekades jobb	5
Klöverängens förskola idag	6
Tolkdemonstration	7
Historiskt #byss-möte	8
#killmiddag	9
Mer teckenspråkstolkning på tv	10
Dövhistoriska skolföremål	11
Teater om dövkultur och historia	12
Kortfilm som berör	13
Stockholms DF fyller 150 år	14
Porträtt: Tomas Hedberg	16
DT besöker DF i Kristianstad	19
Förbundsnytt	20
Unga dövas zon	22
Seniornytt	24
Insändare	25
Filip Burmans krönika	26

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 2/2018

dovastidning

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:	Utgivning:
Nr 3: 18/5	7/6
Nr 4: 17/8	6/9
Nr 5: 5/10	25/10
Nr 6: 23/11	13/12

REDAKTION:
Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:
Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Niclas Martinsson
Form: Formligen.se

**PRENUMERATION/
UTEBLIVEN TIDNING:**
Kontakta
prenumeration@dovastidning.se
Prenumerationspris: 300 kr/år

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:
Kontakta
annons@dovastidning.se
070-241 53 75 eller 073-056 21 69

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 5000 ex
Tryck: April 2018
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

Ett slumpvist utvalt tecken-GIF på Twitter varje dag

● Twitterkontot @Allatecken lägger upp ett slumpvist valt tecken-gif varje dag. 31-åriga teckenspråksforskaren Calle Börstell är initiativtagaren till kontot och ville sprida det svenska teckenspråket till allmänheten. Därför utvecklade han en funktion som slumpvis lägger upp ett tecken från Stockholms universitets teckenspråkslexikon varje dag. "Det är kul att det är många inom utbildningsväsendet (lärare, rektorer, SPSM-folk etc) och logopedier som följer kontot, så att personer på så vis kanske kan få lite vidareutbildning i teckenspråk. Sen är det en massa annat blandat folk också, en del journalister har jag sett", berättar Calle för DT.

Tidig skolstart – bättre betyg

● SPSM har gjort en undersökning som visar att det finns ett samband mellan vid vilket stadium eleverna skrevs in i specialskolan och vilket meritvärde (betyg) de fick i klass 10. Ju tidigare eleverna började i specialskolan, desto bättre meritvärden fick de i klass 10. "Det är lite av ett trendbrott, och givetvis ett väldigt glädjande sådant", säger Fredrik Malmberg, generaldirektör för SPSM. Förra året hade SPSM:s skolor 650 inskrivna heltidselever, en ökning med 10 elever. Av avgångseleverna hade 48% behörighet att söka till gymnasiets högskoleförberedande eller yrkesförberedande program, en minskning med 2 procentenheter.

Texttelefoni.se

Kritik mot nya Texttelefoni.se – nu rättas en del brister till

● I början av april lanserades omgjorda Texttelefoni.se då en ny leverantör, Samres, tagit över den. Den fick kraftig kritik av användare och SDR. Några problem som brukare upplevde var avbrutna samtal och att det inte gick att nå förmedlingstjänsten. Enligt kommunikationsmyndigheten PTS jobbar de hårt tillsammans med leverantören för att åtgärda brister. "Vi ser hur de initiala övergångsproblemen i form av rapporterade avvikelser (t.ex. avbrutna samtal) tydligt minskar för varje arbetsdag sedan övergången", säger PTS presschef Peter Ekstedt. Han uppmanar alla att rapportera in uppkomna problem till Texttelefoni.ses kundtjänst.

Dövas ersättning kan räddas

● Regeringen föreslår att handikappersättningen slopas och istället ersätts med en merkostnadsersättning. Förslaget innebär att grupperna döva, gravt hörselskadade och synskadade förlorar sin schablonersättning. Allianspartierna, SD och V i riksdagen har lämnat in motioner om att de anser att grupperna ska få schablonersättning i fortsättningen. Alliansen skriver bl.a.: "Vi ser inte behovet av att blinda eller gravt hörselskadade individuellt ska behöva styrka sina omkostnader då dessa funktionsnedsättningar i hög grad generellt medför liknande behov för alla som drabbas av den". Läs mer på Förbundsnytt-sidan 21.

FOTO: LINN KOCH EMMERY

Lika Unika: partierna måste prioritera tillgänglighet i valet

● Federationen Lika Unika, i vilken SDR och sex andra organisationer är medlemmar, kräver att partierna ska prioritera att ha en tillgänglig valrörelse i år. De har i en debattartikel på alltinget.se föreslagit tre reformer: 1. Tillgängliga vallokaler och valstugor. T.ex. ska valdebatter direkttextas eller teckenspråkstolkas. 2. Partierna måste skärpa sig och formulera en politik för delaktighet och jämlikhet. 3. Personer med funktionsnedsättning ska också finnas på valbara platser till de parlamentariska församlingarna och till de tusentals uppdrag i styrelser och nämnder som ska tillsättas direkt efter valet.

1,25

miljoner samtalsminuter. Så här mycket förmedlade Bildtelefoni.net förra året. Det är en ökning med 8,5 procent jämfört med 2016. Texttelefoni.se förmedlade 1,46 miljoner samtalsminuter fjol, en minskning med 7,6 procent jämfört med föregående år.

DÖVHETEN

© VIKTOR JÄDERLUND

Laith nekades jobb för att han var döv

Laith Fathulla fick inte arbeta som vikarierande receptionist på Tolkcentralen i Stockholm. Motiveringen var att han inte kunde ta taltelefon. Därför har han anmält Tolkcentralen för diskriminering.

– Det är motsägelsefullt att de uteslöt mig – döva är ju deras målgrupp, säger han.

I slutet av förra året sökte Tolkcentralen i Stockholm en vikarierande receptionist. En av de som nappade på annonsen var Laith Fathulla.

– Jag såg det som ett bra tillfälle att pröva något nytt. Dessutom ansåg jag mig vara duktig på administration och att jag kunde bidra med värdefulla erfarenheter som tolkanvändare, säger han som aldrig blev kallad till intervju.

Tolkcentralens verksamhetschef meddelade honom senare att tjänsten var tillsatt. Då frågade han varför han inte fick jobbet.

Chefen förklarade att kravet var att en receptionist skulle klara olika telefontekniker. En av dem var taltelefon, något som ofta användes på Tolkcentralen. Dessutom förekom ensamarbete i receptionen.

I annonsen stod det att en receptionist, förutom att behärska diverse telefontekniker, skulle kunna uttrycka sig väl i tal och skrift.

– Jag tänkte att jag ändå skulle klara jobbet. Det finns ju andra kommunikationsalternativ, säger Laith Fathulla och listar följande:

Bild- och texttelefon, e-post, sms och videochatt med flera. Dessutom kan hörande nå honom via en förmedlingstjänst om de vill ringa röstsamtal.

Hur reagerade du på beskedet att du inte fick jobbet för att du var döv?

– Jag blev både förvånad och frustrerad över att de inte såg mig som en tillgång. Det är också motsägelsefullt eftersom döva är en av deras målgrupper.

Döva är den största målgruppen hos Tolkcentralen. Sedan kommer personer med dövblindhet och vuxendöva.

Laith Fathulla har anmält Tolkcentralen till Diskrimineringsombudsmannen (DO) för diskriminering, som i sin tur hänvisat honom till sitt fackförbund, Unionen. Inför den här pressläggningen har Unionen skickat ett brev till Tolkcentralen om att de begär en förhandling och yrkar ersättning för brott mot diskrimineringslagen. Facket menar att Laith Fathulla har blivit diskriminerad på grund av sin funktionsnedsättning.

DT tar kontakt med verksamhetschefen Rigmor Hedenström som avböjer att svara på frågor. Hon önskar inte föregå processen.

Laith Fathulla är besviken på Tolkcentralen i Stockholm.

SDR:s ordförande, Åsa Henningsson, kommenterar fallet:

– Kompetens som följer med erfarenheten att själv vara döv borde vara självklar i verksamheter som riktar sig till döva. Det är absurt att vi fortfarande år 2018 ser fall där döva exkluderas i rekryteringsprocesser! Arbetsgivare, i detta fall en tolkcentral, borde se vinsterna med den unika kompetens döva besitter och ta ansvar för att främja mångfald på olika nivåer och inom olika verksamheter, säger hon och fortsätter:

– Det är också särskilt beklämmande när en verksamhet som riktar sig till döva utövar uppenbar diskriminering, som i det här fallet. Hjälpmedel som kanske skulle behövas i arbetet kan fås via andra aktörer, och därmed är det inte fråga om den anpassning som kanske behövs kan vara att anse som oskälig i enlighet med diskrimineringslagen.

Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF), Dövblind Ungdom och Unga hörselskadade har ett arbetsmarknadsprojekt, Vi ska med. Projektledare Mia Modig om fallet:

– Bedrövligt att han nekades jobbet! En receptionist är ju arbetsplatsens ansikte utåt – att ha en döv medarbetare i en reception skulle spegla Tolkcentralens verksamhet. Att Tolkcentralen inte väljer att vara innovativ och se lösningar gör att projektet Vi ska med behövs mer än någonsin. Dags att bryta fördomar om och attityder mot döva, hörselskadade och personer med dövblindhet vad de klarar av och inte klarar av, säger hon.

Laith Fathulla hoppas att hans fall leder till att döva kan söka och få jobb i den offentliga sektorn, som ska vara en förebild när det gäller rekrytering av personer med funktionsvariation. Nu är han visstidsanställd som administrativ assistent hos Riksteaterns Tyst Teater och är ordförande för SDUF.

När DT frågar DO i vilka situationer det är OK för arbetsgivare att kräva att sökande ska ha fullgod hörsel- och talförmåga, svarar deras pressansvariga, Clas Lundstedt, att det inte går att ge ett generellt svar utan de måste göra en bedömning av en specifik situation. Han förklarar vidare att enligt diskrimineringslagen anses det inte som diskriminering om en egenskap (t.ex. hörsel) utgör ett verkligt och avgörande yrkeskrav. Men då måste det finnas ett berättigat syfte för att kräva egenskapen och kravet ska vara lämpligt och nödvändigt för att uppnå syftet.

DT följer utvecklingen.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Klöverängen ligger ca 5 km norr om centrala Örebro.

Nike Osmans son, Caleb, 4 år.

Monika Anderssons son, Linus, 5 år.

Allt bättre på Klöverängens förskola

Hösten 2016 började nyöppnade Klöverängens förskola i Lillån ta emot barn med hörselnedsättning efter att Kattungen i centrala Örebro lagts ner.

DT tar reda på hur förskolan i dag jobbar med dövkompetens och teckenspråk och vad föräldrar till döva barn tycker om förskolan.

Örebro kommuns beslut att lägga ner Kattungen och flytta till Klöverängen väckte starka reaktioner och protester. Ett argument som fördes fram var vikten av att bevara teckenspråksmiljön på Kattungen då den låg granne med Birgittaskolan.

Ändå fullföljde kommunen flytten. De försäkrade att de skulle säkerställa teckenspråksmiljön och dövkompetensen på Klöverängen. Hur har det gått med kommunens ambitioner sedan dess?

Hösten 2016 träffade DT Monika Andersson och Nike Osman. De hade döva barn på Klöverängen. Då berättade de att det fungerade över förväntan och att deras söner trivdes bra. Men teckenspråksmiljön var inte helt optimal.

När DT kontaktar dem igen, ett och ett halvt år senare, berättar både Monika och Nike att deras söner fortfarande går på Klöverängen och trivs. Och att det blivit allt bättre.

En stor skillnad mot tidigare är att döva barn nu samlas i en helt teckenspråkig miljö en gång i veckan med döva pedagoger. Tidigare var det bara varannan vecka. Samlingen kallas Turkosa gruppen.

– Det låter egentligen lite, men det är bättre än varannan vecka. Förhoppningsvis blir nästa steg att Turkosa gruppen träffas oftare än så, säger Monika.

I övrigt används både teckenspråk och tal i förskolan eftersom hörande barn också går där. Monika och Nike önskar att deras söner fick vistas i en naturlig teckenspråksmiljö dagligen och att samtliga i personalen kunde teckenspråk. Men så är det inte. De ser ibland hur vuxna pedagoger och hörande barn pratar utan att teckna.

Förskolecheferna Kerstin Göthberg och Agneta Magnestrand förklarar för DT att de har en teckenspråkig miljö varje dag, hela året, eftersom teckenspråk används brett i förskolan. Och att en helt teckenspråkig miljö erbjuds en gång i veckan. DT har frågat dem två gånger om de inte snarare ska säga att de har en tvåspråkig miljö, där tal och teckenspråk förekommer, varje dag utöver Turkosa gruppen. De har inte velat svara på den utan förklarar att deras uppdrag är komplext då de ska tillgodose varje enskilt barns behov. De strävar dock efter att teckenspråkig personal alltid ska finnas på plats och att teckenspråk finns i varje aktivitet utifrån barnens behov.

Den fasta personalen får kontinuerligt kurser i teckenspråk och/eller dövstudier. Förskolan arbetar också för att få ökad kunskap om barn med hörseltekniska hjälpmedel. Antalet barn med cochleaimplantat har vuxit sedan flytten. Därför har förskolan utrustats med hörselslingor.

Monika säger att hon är bekymrad för att Klöverängen inte tar emot barn med hörselnedsättning från grannkommuner, vilket Kattungen tidigare gjorde.

Margareta Borg, förvaltningschef vid Örebro kommun, förklarar att Kattungen tidigare hade väldigt få barn. Därför tog de in barn från andra kommuner. Nu har Klöverängen blivit väldigt populär.

Att Klöverängen blivit väldigt populär är väl att de också tar emot hörande barn. Varför kan ni inte skapa en särskild kö för barn med hörselnedsättning från både Örebro kommun och grannkommuner?

– Det är döva och framförallt coda barn som är fler än på Kattungen-tiden. Jag förstår om det låter fyrkantigt. Men vi har inte ett uppdrag att serva länets kommuner med platser, svarar hon.

Barn med hörselnedsättning bosatta i Örebro kommun har dock förtur till platserna på Klöverängen. SDR kommer fortsätta att bevaka och följa upp vad som händer på förskolan.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: MARIA NORBERG/TECKENBRO

Tolkdemonstration drog uppemot 300 deltagare

Den 13 april demonstrerade döva från hela landet i Stockholm. De protesterade mot hur tolktjänsten i Sverige fungerar. Ungefär 200-300 personer var på plats.

– Det blev lyckat, säger Josefin Bark, en av initiativtagarna till DT.

Initiativtagarna Josefin Bark, Hedvig Ledung, Isabel Engwall, Rebecca Jonsson och Johanna Carlsson har fått nog av hur tolktjänsten fungerar i Sverige. Därför bestämde de sig för att arrangera en demonstration i Stockholm den 13 april. De kräver att en nationell tolktjänst snarast inrättas med en enda ingång för samtliga tolkbeställningar, så att tolktjänsten blir likvärdig i hela landet.

Nu är det för olika förutsättningar beroende på var tolkanvändare bor i Sverige. Ett exempel är att landets tolkcentraler gör olika bedömningar vad som ingår i begreppet vardagstolkning.

Demonstrationen inleddes på Norrmalmstorg med tal av olika organisationsföreträdare, politiker och privatpersoner – till exempel SDR:s generalsekreterare Isabella Hagnell, Unga Hörselskadades ordförande Jonathan Elebjörk Wahlström och Jan Lindholm, riksdagsledamot (MP).

Efteråt gick demonstrationståget från Norrmalmstorg till Mynttorget i Gamla stan nära Riksdagshuset. Uppskattningsvis 200-300 personer deltog, enligt SVT Nyhetstecken. Många hade rest från andra platser än Stockholm.

Isabel Engwall, en av initiativtagarna, säger till DT att hon önskar att fler hade kommit och deltagit.

– Det finns ju betydligt fler tolkanvändare än 300, säger Isabel Engwall.

Samtidigt säger hon att det var glädjande att cirka 1600 personer hade skrivit under namninsamlingen inför demonstrationen.

Initiativtagarna säger till DT att nästa steg blir att kalla till möte med politiker från socialutskottet i riksdagen och från socialdepartementet, förhoppningsvis i juni. Då ska det ske i dialog med andra organisationer också.

– Vårt arbete slutar inte nu utan fortsätter, säger Josefin Bark.

– Om vi ser att det återigen rinner ut i sanden – tolkfrågan har ju länge varit olöst – så måste vi förmodligen ordna en ny demonstration. Då hoppas vi på många fler deltagare och brett stöd av olika organisationer och lokala föreningar, säger Isabel Engwall.

I stort sett är initiativtagarna nöjda med dagens demonstration och så har de haft tur med vädret.

– Det var fint att se att barnen stod längst fram och höll i banderollen i demonstrationståget, säger Isabel Engwall leende.

På banderollen står det ”Nationell tolktjänst – sluta diskriminera efter hörsel förmåga!”.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: MATILDA BERGMAN/DRAMASKI

Fr.v.: Rebecca Jonsson, Isabel Engwall och Josefin Bark. I bakgrunden talar Joakim Hagelin Adeb, ordförande för Stockholms Dövas Förening.

En hund deltog också i demonstrationen.

Riksdagsledamoten Jan Lindholm (MP) var en av talarna.

Döva kvinnor deltog i historisk #byss-dag

Den 24 mars arrangerades en historisk forumdag i Stockholm med anledning av #byss-upproret mot sexuella trakasserier och övergrepp. Cirka 80 döva kvinnor och icke-binära deltog.

– Det fanns ett stort behov av att mötas utanför Facebook och diskutera, berättar Elsa Brunemalm, en av initiativtagarna till #byss-upproret.

Den 24 november 2017 startade initiativtagarna Elsa Brunemalm, Malin Kvitvær, Jannicke Kvitvær och Mia Modig en sluten Facebook-grupp. Nästan 1100 döva kvinnor och icke-binära gick med i den. Den 3 december 2017 publicerade dn.se upproret under hashtaggen #slådövaörrättill (#byss på teckenspråk) med 634 underskrifter. Upproret hade sitt ursprung i den slutna Facebook-gruppen. Den 24 mars 2018 arrangerade initiativtagarna i samarbete med företaget *Äntligen nu* en forumdag på ABF-huset i Stockholm för kvinnor och icke-binära. Just det datumet var symboliskt:

– I dag är det exakt fyra månader sedan vi startade gruppen, säger Elsa Brunemalm.

– Forumdagen var fantastiskt bra och innehöll intressanta föreläsningar. Vi kunde se att många ville diskutera och ställa frågor. Tiden gick fort. Jag upplevde att vi hade ett slags syskonskap, vilket var fint, säger Malin Kvitvær som berättar att salen var fullsatt.

Något liknande arrangemang hade aldrig arrangerats av döva kvinnor tidigare. Därför är forumdagen historisk.

En av föreläsningarna handlade om avsaknaden av kvinnojour på teckenspråk i dagens Sverige. Frågan var hur en nationell kvinnojour på teckenspråk kunde startas. Ett annat föredrag handlade om att döva hade sin motsvarighet till #byss redan 2013, i och med Expressens artikelserie om hur över 40 elever i olika åldrar hade trakasserats sexuellt av en gymnastiklärare som först arbetade på Birgittaskolan och sedan på Manillaskolan. Cecilia Önnstad Uhlander höll i det föredraget. Hon var en av de som vågade anmäla läraren trots att den hade en hög position i döv världen.

På kvällen hölls en uppläsning på Dövas hus i huvudstaden som var öppen för alla. Runt 75 personer varav några få män kom.

Drygt 50 olika berättelser, som kom från Facebook-gruppen med cirka 250 insamlade berättelser, framfördes av fem aktörer om hur döva kvinnor och icke-binära hade blivit utsatta för sexuella trakasserier och övergrepp. Historierna var anonymiserade och visade hur omfattande problemen var, både på strukturell- och individnivå. Och så bjöd Jamila Ouahid på en kvinnokamp-poesi.

Företrädare från SDR, SDUF och SDI i panelsamtal med Malin Kvitvær (t.h.)

– Tystnadskulturen har nu gradvis börjat brytas i döv världen men den är ännu inte nermonterad. Det finns mycket problem kvar och många individer mår dåligt, säger Malin Kvitvær.

– I och med forumdagen har vi initiativtagare nu gjort vårt för döva kvinnor och icke-binära. Vi lämnar över ansvaret till organisationer och myndigheter att arbeta vidare för gruppen, säger Elsa Brunemalm som förklarar att #byss tre krav kvarstår: likvärdig vård och stöd på teckenspråk i hela landet, och slut på tystnadskulturen respektive normaliseringen av våld mot kvinnor och icke-binära i dövsamhället.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: ANGELINA NYSTRÖM

BEMÖTANDEUTBILDNING

31/8 - 2/9
LILLSVED
FOLKHÖGSKOLA

Är du duktig på att lyssna och vill engagera dig i döva och hörselskadade barn och ungdomar? Den 31/8-2/9 i håller vi i en grundläggande bemötandeutbildning för nya volontärer på Lillsved folkhögskola.

Du ska vara över 21 år, döv eller hörselskadad och prata svenskt teckenspråk. Utbildningen är gratis och vi står för mat, boende och resa.

Uppdraget är ideellt och webbaserat. Volontären får utbildning, regelbunden feedback och stöd i arbetet med barnen och ungdomarna. Volontären svarar på mejl, har stödsamtal via chatt- och videosamtal. Har du frågor? Kontakta volontärsvariga Jiin Najar: jiin@boujt.se

ANSÖKAN

- Beskriv dig själv
- Skriv varför du vill bli volontär
- Berätta om vilka frågor du brinner för ex. genusfrågor, mänskliga rättigheter m.m och vad du kan bidra med i jourverksamheten ex. egen erfarenhet av hedersförtryck, ätstörning m.m

Skicka in ansökan senast 31/5 den till jiin@boujt.se
ATT VARA VOLONTÄR ÄR ETT VIKTIGT OCH VÄRDEFULLT UPPDRAG - DU BEHÖVS!

#killmiddag arrangerades i Stockholm

I slutet av februari arrangerade Stockholms Dövas Förening (SDF) och Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR) en gemensam #killmiddag med anledning av #metoo och #byss. Drygt 30 killar och män i olika åldrar kom och diskuterade hur sexuella trakasserier och övergrepp kunde förhindras.

#killmiddag lanserades av jämlikhetsstiftelsen Make Equal sommaren 2016 efter att media uppmärksammat festivalövergrepp runt om i Europa. Syftet var att killar och män skulle diskutera i en trygg miljö hur de kunde börja med sig själva i kampen för ett jämlikt och jämställt samhälle.

Efter #metoo-vågen blev #killmiddag ännu mer aktuell. Dessutom tillkom #byss-upproret. Därför beslöt sig SDF och SDUR för att arrangera en #killmiddag.

Arrangörerna Henrik Sundqvist, SDF:s kanslichef, och Florian Tirnovan, SDUR:s ungdomskonsulent, kunde konstatera att arrangemanget blev uppskattat och väckte reflektioner om vilket ansvar killar och män har. De 30 personer som deltog var mellan 18 och 80+ år gamla.

Ett av mönstren som var återkommande under #killmiddag var vikten av civilkurage.

– Ett exempel är att när en nära kompis gör något dumt ska man våga säga ifrån att det han gör är fel. Man ska inte vifta bort med att det är typiskt honom, säger Florian Tirnovan.

– Vi diskuterade: hur kan man hantera när en sådan situation uppkommer? säger Henrik Sundqvist som berättar att deltagarna efterfrågade föreläsningar i ämnet.

Personerna på bilden har inget med artikeln att göra.

– Vi hoppas att de 30 personer som deltog i #killmiddag sprider kunskap om att vissa beteenden inte är OK, till 60 personer som i sin tur berättar för 120 personer och så vidare, säger Florian Tirnovan.

Henrik Sundqvist och Florian Tirnovan rekommenderar andra dövföreningar och ungdomsklubbar att ordna #killmiddag. Det behöver inte vara en ordentlig middag utan det kan exempelvis räcka med en enklare tillställning. Själva bjöd de på snacks.

– Om en dövförening eller ungdomsklubb är osäker på hur de ska göra, ska de inte tveka att kontakta oss! säger Henrik Sundqvist.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: ALEXANDER MAHMOUD/DN/TT

Olika typer av material finns att ladda ner på killmiddag.se och är anpassade efter var middagen hålls. T.ex. kan det ske på en arbetsplats eller hemma hos någon.

Gotlänningen Sanna måste betala mer för sina tolkar

Sanna Jonsson, bosatt på Gotland, tycker att det är fel att hon får betala för tolkarnas resor från fastlandet när hon behöver tolk till sin fortbildning på ön.

Förra hösten behövde egenföretagaren Sanna Jonsson tolk till sin fortbildning. Då tog hon kontakt med öns tolkcentral som svarade att de endast ansvarade för vardagstolkning. Ett privat tolkbolag verksamt på ön kunde inte heller ställa upp.

Istället kontaktade hon ett tolkföretag på fastlandet. Till hennes glädje kunde de tolka på utbildningen. Men då skulle hon betala för sina två tolkars resor och övernattning.

– Ägaren var dock snäll som gick med på att pruta ner priset genom att skicka en tolk istället för två, berättar Sanna Jonsson.

Egenföretagare och arbetsgivare med anställda som behöver tolk till sin fortbildning kan få upp till 150 000 kronor i bidrag under ett år från Arbetsförmedlingen (AF). Om Sanna Jonsson skulle ha två tolkar så skulle hela bidraget ha gått åt. Hon är upprörd över att betala mer för fortbildningstolkning bara för att hon bor på Gotland.

Andreas Westin, kvalificerad handläggare på AF säger till DT att det naturligtvis är olyckligt att tolkanvändare som exempelvis bor på Gotland eller i Norrlands inland har tillgång till få tolkföretag, något som kan skapa långa resor. Detta medan tolkanvändare bosatta i till exempel Örebro har ett stort utbud av tolkföretag och därmed får mer tolk för pengarna. Han säger dock att utifrån de indikationer som AF fått så är problemet begränsat. Vidare uppger han att AF är positiv till höjningen av bidraget från 50 000 till 150 000 kronor per år och att det ska räcka för de allra flesta.

Sanna Jonsson.

Sanna Jonsson anser att det svenska tolksystemet är under all kritik – tolkanvändare ska få likvärdiga villkor i hela landet. Därför ska hon, vid den här pressläggningen, delta i den nationella tolkdemonstrationen i Stockholm den 13 april.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT

Rekordmycket teckenspråkstolkning på tv

Vi har aldrig skådat så mycket teckenspråkstolkning på tv som nu. Ett annat genombrott är de döva tolkarnas plats i rutan.

– Det är mycket positivt att allt fler döva aktörer ges plats i rutan, säger Malin J. Kvitvær, vice SDR-ordförande.

Nu är det hela fyra tv-bolag som erbjuder teckenspråkstolkade program: Kanal 5, SVT, TV4 och UR, vilket är rekordmånga. Och mängden tolkade program har aldrig varit så stor som nu.

I den här artikeln har DT koncentrerat sig på SVT. Anledningen är att de gör mest tv på teckenspråk av samtliga svenska tv-bolag. SVT har fått krav på sig av regeringen att teckenspråkstolka en viss procent av sändningstiden för svenskspråkiga program på sina plattformar, vanlig tv och SVT Play.

2014 var det lägsta kravet 0,5 procent av sändningstiden. Förra året var det minst 3 procent.

För fyra år sedan teckenspråkstolkade SVT 107 timmars tv-program. Ifjol sköt antalet teckenspråkstolkade sändningar i höjden: hela 696 timmar. Frågan är dock om SVT inte har snyggat till statistiken genom att räkna med repriseringarna då kravet från regeringen inte säger något om hur många förstagångsändningar de ska tolka. Ifjol var mer än varannan sändning repris.

Anna Zettersten, chef för SVT Språk & tillgänglighet, har tagit fram statistik för DT som visar att de inte har friserat siffrorna. 232 timmars förstagångssändningar har teckenspråkstolkats. Det motsvarar ca 3 procent av sändningstiden för förstasändningarna.

Ett annat genombrott som skett på sistone är att döva tolkar och aktörer blir en allt vanligare syn i tv-rutan. Detta efter att två olika årskullar gått Sveriges Dövas Riksförbunds (SDR) utbildning för döva tolkar och översättare 2015-2017.

Malin J. Kvitvær, vice ordförande för SDR, kommenterar utvecklingen vad gäller rekordmycket teckenspråkstolkning och döva tolkarnas plats i tv-rutan:

– Bra med hög ambition, att flera program teckenspråkstolkas, och framförallt mycket positivt att allt fler döva ges plats som aktörer, vilket ger en helt annan tittarupplevelse.

– Vi kommer att fortsätta använda tolkar med hög kompetens, både döva och hörande, säger Anna Zettersten vid SVT.

Ifjol fick SVT mycket kritik för sin senfärdighet i samband med terrorbådet i Stockholm. Först fyra timmar efter lastbilsattacken började de teckenspråkstolka. En av de organisationer som delade ut ris till SVT var SDR.

– Vi förväntar oss att SVT som public service även inkluderar döva målgrupper i sin beredskap och vid akuta rapporteringar som rör en stor del av det svenska folket, säger Malin J. Kvitvær.

DT frågar Anna Zettersten hur beredskapstolkningen ser ut hos SVT nu. Avdelningen Språk & tillgänglighet har nämligen övertagit ansvaret för teckenspråkstolkade tv-program från SVT Teckenspråk. Hon svarar:

– Vi har sedan tidigare beredskapsrutiner för översättning och textning. Nu har vi även rutiner för teckenspråkstolkningsberedskap när det sker ett nyhetsläge som gör att SVT beslutar att gå ut med extrasändningar. Beroende på tidpunkt på dygnet är upptiden olika – vi har inte tolkar i ständig beredskap dygnet runt, inte heller textare eller översättare. Sker händelsen mellan 9 och 18 då vi har medarbetare i tjänst så är vi snabbt igång. Sker det vid andra tider tar det lite längre tid.

Malin Kvitvær på SDR säger att samtidigt som det är glädjande med allt fler teckenspråkstolkade tv-program, vill förbundet se samma höga ambition för tv-program på teckenspråk som är producerade för en döv målgrupp. De har inte ökat lika mycket som för teckenspråkstolkade program: från 67 timmar 2014 till 76 timmar 2017 (förstasändningar). Någon reglering hur mycket SVT ska sända på teckenspråk finns inte, bara att SVT årligen ska producera allt mer på minoritetsspråk (dit svenskt teckenspråk hör) under tillståndsperioden fram till 2019. SDR kräver också att satsningar på teckenspråkstolkade program aldrig får ske på bekostnad av teckenspråksproducerade program.

En nyhet SVT kommer med vid den här pressläggningen är att de ska börja teckenspråkstolka en Rapport-sändning varje dag som komplement till Nyhetstecken. DT ska i höst skriva om tv-program på teckenspråk.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

ÖVRIGA TV-BOLAG SATSAR OCKSÅ PÅ TOLKADE PROGRAM

– Sedan årsskiftet erbjuder vi även teckenspråkstolkning av populära svenska Kanal 5-produktioner som Wahlgrens Värld, Världens Tuffaste Jobb med Carina Berg och Roy Fares i Amerika. Vi är av konkurrensskäl lite hemliga med vår hösttablå i nuläget, men ambitionen att erbjuda teckenspråkstolkning av populära svenska produktioner ligger fast, säger Dan Panas, kommunikationschef för Discovery Networks Sweden/Kanal 5. Tolkade program finns i Dplay.

TV4 har också krav på sig att tillgängliggöra sina tv-program. Under perioden 1 juli 2017 – 30 juni 2018 ska TV4 och systerkanalerna TV4 Fakta, Sjuan och TV12 tolka minst 3 procent av sändningstiden. Bigo Asmundsdottir Winell, chef för publiceringen, säger till DT att de lägger mest krut på att tolka de populäraste programmen, t.ex. Bygglov och Sveriges mästarkock. Alla deras tolkade program läggs ut på tv4.se/tv4tolken och under kategorin TV4 Tolken i appen.

Utbildningsradion (UR) har samma tillgänglighetskrav som SVT. I år ska de tolka minst 3,5 procent av sändningstiden för svenskspråkiga program. De prioriterar att tolka tv-program för barn och unga. Ifjol var drygt två av tre tolkade program för yngre och övriga för vuxna. Tolkade program finns att se på urplay.se, t.ex. Det goda landet, Min samiska historia och Nationen. UR anlitar i likhet med SVT döva aktörer och teckenspråkstolkare.

svt

Arkivfoto: Dövskola i Vänersborg/Vänersborgs museum.

Dövhistoriska skolföremål har samlats in

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) har tills nyligen hållit i projektet Dövas historia och kultur i skolan. En rad äldre föremål har samlats in för att bevaras och digitaliseras. Tanken är att de ska användas i undervisningen och forskningen. Den stora frågan är var alla saker ska förvaras i framtiden.

SPSM driver fem regionala skolor för döva och hörselskadade, från Härnösand i norr till Lund i söder, och en nationell skola för döva och hörselskadade elever med ytterligare utvecklingsstörning eller tidig dövblindhet.

Flera av skolorna har flyttat eller byggts om. Därmed har frågan om hur dövas skolhistoria ska bevaras och dokumenteras, blivit högaktuell. SPSM har med anledning av detta fram till mars månad haft ett projekt om dövas kultur och historia i skolan. Spörsmål som berörts i projektet är bland annat hur döva elever ska få tillgång till sitt kulturarv och hur materialet kan digitaliseras och användas i undervisningen och forskningen.

SPSM:s generaldirektör, Fredrik Malmberg, säger på en konferens om projektet att den som inte kan sin historia riskerar att göra samma misstag och att även mörka kapitel ur dövas skolhistoria ska tas med.

Christer "Olle" Hovergren har sedan 2016 arbetat som projektadministratör och samlat in en rad föremål.

– Jag har funnit många roliga, spännande och intressanta saker, säger han.

Som vad?

– Skrädderi- och skomakarredskap (så kallade S-yrken för döva). Det har varit en utmaning att ta reda på vad de heter. Så jag har fått bedriva ett litet detektivarbete, säger han leende och fortsätter:

– Jag har också hittat gammalt undervisningsmaterial, ända ifrån 1880-talet.

Dessa saker finns nu förvarade i ett arkiv. Förutom att de är

avsedda att digitaliseras och användas i undervisningen, hoppas Christer "Olle" Hovergren att forskare tar sig an dem. Han menar att det behövs mer forskning på området. Vidare säger han att han hoppas att någon annan tar över och bevarar de fysiska föremålen då SPSM inte kan spara dem alla i framtiden.

Projektledare Håkan Gustafsson säger till DT att SPSM vill att de fysiska föremålen ska finnas hos någon aktör som har bättre kunskap om föremålen och bättre förutsättningar att förvalta och tillhandhålla dem för intressenter. Än så länge finns sakerna kvar hos dem.

SPSM är dock skyldigt att spara arkivmaterial, t.ex. dokument och videoinspelningar, i egen regi eller lämna det till Riksarkivet. SPSM bevarar också databasen som de medverkande i projektet har utformat.

SPSM hoppas att SDR är en av de organisationer som kan söka projektmedel om hur sakerna ska förvaras och förvaltas. Lolo Danielsson, styrelseledamot på SDR, säger:

– Dövas historia och kultur i skolan är ett mycket viktigt projekt. I projektet kan vi se både de mörka och ljusa perioderna som dövskolorna har varit med om. Kunskaperna om dessa är viktiga att bevara och föra vidare till nuvarande och kommande generationer döva för att förstå sin historia, kultur och sammanhang. SDR arbetar mycket för att föra den kunskapen vidare, men allt kan inte lastas på oss. Det har SDR framfört och betonat för SPSM under hela projektets gång. Dövskolorna ligger under statlig regi och därför bör staten också ta det ansvaret att bevara och föra kunskaperna och föremålen till kommande generationer.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Tips: på livsbild.se finns Lolo Danielssons berättelser på teckenspråk och de handlar om hennes skoltid. På vanersborgsmuseum.se finns diverse äldre skolbilder från dövskolorna i Vänersborg.

En stor portion dövkultur och dövhistoria

Parismiddagen är Riksteaterns Tyst Teaters senaste produktion. Den är en hyllning till alla döva och publiken bjuds in till en visuell och sprakande middagskonversation mellan två döva personer som spelas av Mette Marqvardsen och Joakim Hagelin Adeby.

På 1800-talet, teckenspråkets guldålder, anordnade döva banketter i Paris. De åt middag, hyllade teckenspråket och den starka gemenskapen bland döva. På 2010-talet, det här året, firar den svenska dövrörelsen 150-årsjubileum. Därför sätter Tyst Teater upp Parismiddagen, en pjäs skriven av Jenny Schöldt.

Hon har lagt ner många timmar på att söka inspiration. Bland annat gjorde hon en resa till Paris där hon och en vän oanmält klev in på en dövskola som grundades av den berömda Abbé de l'Épée. Det var en stark historisk upplevelse att få förnimma det förflutna, berättar Jenny Schöldt.

En av utmaningarna med manusskrivandet är att i efterhand fånga det som diskuterades under banketterna på 1800-talet och den starka gemenskap som då rådde. Jenny Schöldt berättar även att det finns många bortglömda saker i dövas historia.

– Det finns detaljer i dövas historia som vi inte minns. Jag hoppas att Parismiddagen ska väcka de minnena till liv, berättar hon livligt.

En annan utmaning är att skapa ett manus utan att styra över föreställningen. Hennes uppgift är att skapa innehållet och resten överlämnar hon till regissören och teamet bakom pjäsen.

Jenny Schöldt försöker beskriva sina känslor när hon blev färdig med manuset.

– Jag är alldeles lyrisk över slutet! Det tänker jag inte avslöja för er. Efter att jag lämnat över manuset var det som att jag tagit ett hopp i det iskalla vattnet. Jag hyser en stor respekt och har

förtroende för regissören, skådespelarna och produktionsteamet.

Regissören Debbie Z. Rennie har tidigare regisserat Här kommer Pippi Långstrump!, Kärlek, drömmar och fjärlar samt Apkungen som producerades av Tyst Teater.

När Debbie fick frågan om att regissera Parismiddagen blev det ett stort JA. Hon har stor erfarenhet av att arbeta med teckenspråkspoesi och teckenspråksgestaltning. Att publiken ska få uppleva att det svenska teckenspråket är coolt är ett av hennes mål.

– Parismiddagen är full av symboler för dövas kamp på ett konstnärligt och positivt sätt. Dövas historia kan vara tung och det är lätt att glömma bort de positiva berättelserna. Jag hoppas att publiken får uppleva de fantastiska delarna av dövas historia. Det är som ett frö som växer upp och sprids med vinden, att många får kännedom och tar det med sig vidare, säger Debbie Z. Rennie som tycker att det har varit ett fantastiskt teamarbete med många utmaningar på vägen.

Det unika med Parismiddagen är att Tyst Teater i samarbete med Sveriges Dövas Riksförbund kommer att ha seminarium i anslutning till föreställningen. Målet är att belysa dövulturen och dövhistorien. Föreställningen spelas på svenskt teckenspråk och textas till svenska.

Jenny Schöldt och Debbie Z. Rennie hoppas att den döva publiken efter föreställningen ska känna sig stolt över att vara döv, över att få vara en del av historien samt ordna egna Parismiddagar.

Förutom skådespelarna, regissören och manusförfattaren så är även Alexei Svetlov (scenografi), Lars Otterstedt (kostym) och Eva Rizell (mask) involverade i produktionen.

Läs recensionen av Parismiddagen på dovastidning.se.

TEXT: SARAH REMGREN FOTO: URBAN JÖRÉN/RIKSTEATERN

Recension

Vacker Oscarsbelönad kortfilm som berör på djupet

Om Oscarsbelönade kortfilmen *The Silent Child* bara fick beskrivas med ett enda ord skulle jag ha valt ordet Fantastisk. Både innehållet och de vackra miljöbilderna är utan tvekan värda en Oscar. Kortfilmen handlar om en liten döv 4-årig flicka som bor med sin hörande familj i ett hus ute på den vackra och dimmiga landsbygden i England. Den tystlåtna och sorgsna flickan Libby sitter ofta ensam och blickar ut i det tomma intet. Det är ingen i familjen som lärt sig teckenspråk för att kunna kommunicera med henne. Föräldrarna försöker lära flickan Libby att tala men utan framgång eftersom hon inte hör. Därför söker familjen hjälp och kommer i kontakt med Joanne, en ung teckenspråkskunnig socialarbetare som erbjuder sig att träffa Libby.

Hon presenterar sig för den lilla flickan och börjar teckna med henne där hon introducerar henne till en helt ny värld. Ganska snart därpå upptäcker den tidigare sorgsna Libby att hon för första gången i sitt liv kan förstå och göra sig förstådd. Från att ha varit en tystlåten och ledsen flicka får hon plötsligt en annan lyster i ögonen. Libby och socialarbetaren utvecklar ett starkt band och snart börjar de kommunicera flytande på teckenspråk. Joanne tar henne till många vackra miljöer och Libby blir genuint lycklig. Men tyvärr uppskattas inte förändringen av alla. Någon tycker att det går åt fel håll och försöker sätta stopp för dem.

Att kortfilmen vunnit en Oscar är verkligen ett fantastiskt men nödvändigt erkännande för så många döva barn från hela världen som är i liknande sits som Libby. Mina djupaste förhoppningar är att många döva barns föräldrar och omgivning blir så berörda att de inser vikten av teckenspråket och väljer att lära sig det. Även om det bara är en enda familj som lär sig teckenspråk tack vare kortfilmen har vi ändå vunnit. Dessutom har den här kortfilmen lyckats nå andra som inte har någon anknytning till dövsamhället som blivit så berörda att filmen förtjänat en Oscar. Och istället för att tala för döva öron har filmproducenterna lyckats öppna ögonen hos dem istället.

TEXT: MOA GÅRDENFORS

Libby spelas av dövfödd skådespelare

The Silent Child är en kortfilm som vann 2018 års Oscar för bästa kortfilm. Flickan Libby spelas av den brittiska dövfödda Maisie Sly. Kortfilmen är skriven av Rachel Shenton som också spelar socialarbetaren Joanne. Hon har själv en döv pappa och är förlovad med kortfilmens direktör, Chris Overton. Paret gjorde filmen för att medvetandegöra vikten av teckenspråk och att situationen ser ut så hos många döva runt hela världen. De nämner att hela 95 % av alla döva barn föds i hörande familjer där många är utan färdigheter i teckenspråk. Filmen är 20 min lång och ska t.ex. visas på Dövas nordiska kulturfestival i sommar.

Hallå där, Filip Burman. Du har fått i uppdrag av Stockholms Dövas Förening (SDF) att författa en skönlitterär 150-årsjubileumsbok. Varför just skönlitterär form?

– Det är en stor ära att få skriva en jubileumsbok om SDF. Eftersom jag själv inte är historiker utan ofta skriver fiktion, blir det istället en skönlitterär bok varvad med fakta. En välgjord jubileumsbok fullspäckad med fakta finns redan. Den heter *Som en syskonkedja* (utgiven 1995, två år efter 125-årsjubileet). Därför vill SDF göra något annorlunda den här gången. Det är att vi levandegör föreningen genom olika berättelser.

Hur är det att jobba med boken?

– Fantastiskt. Jag har suttit och plöjt igenom en rad dokument, tidningar och verksamhetsberättelser. Min största upptäckt är att dövföreningen faktiskt var modern förr i tiden. Man brukar ofta tänka att vi är modernare i dag. Nä, det stämmer inte riktigt. Dåtidens döva stockholmare hade vassa argument och förde samma kamp som nutidens. Det var imponerande.

Något exempel som fick dig att bli imponerad?

– Ja, ett exempel är att Gunnar Fondelius (mångårig aktiv i SDF och redaktör för *Dövas Tidning*) skrev om skolaga i *Tidning för Dövstumma* 1926. Jag fastnade för en slagkraftig formulering: *”Det skrivs om intelligensmätningar för dövstumsskolans elever. Vad sägs om tålmodsmätningar för Manillaseminaristerna (blivande dövscolelärare)? Koleriska och uppbrusande personer måste vrakas, då de förmodligen aldrig lära sig tålmodets dygd.*

Arbetet med boken tar cirka ett halvår, säger du. När väntas den bli klar?

– I höst.

Slutligen, vad har SDF betytt för dig?

– Väldigt mycket. Jag jobbade själv som medieansvarig på SDF 2007–2012. Då var föreningen en del av min vardag och jag hade förmånen att träffa alla intressanta människor som engagerade sig i föreningslivet. Nu jobbar jag ju inte längre där och har inte samma insyn längre men jag vet att föreningen gör otroligt mycket för att förbättra döva medborgares liv här i Stockholm. Sedan är min familj medlem i SDF:s familjeklubb Näckrosen och brukar vara med på dess aktiviteter. Så föreningen har fortfarande en plats i mitt liv.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: DRAMASKI

Läs om SDF:s 150-åriga historia →

SDF 150 ÅR

Den 3 maj 1868 grundades Sveriges första dövförening, Stockholms Dövas Förening (SDF). Därmed gick startskottet för den svenska dövrörelsen. DT gör en liten djupdykning i föreningens 150-åriga historia och bjuder på utvalda händelser. Mycket nöje!

De tre stiftarna Berg, Borg och Carlbom och sekreterare C. Lindgren deltog i den första internationella döfstumskongressen i Berlin 1873. Då blev de inspirerade när de såg att över 1 000 döva tyskar deltog i kyrkofesten. 1875 arrangerades den första kyrkofesten för döva i Sverige tack vare bidrag från kungen. Festen kom att upprepas regelbundet till 1901, med som mest 400 deltagare.

Frithiof Carlbom, döv lärare vid Tysta skolan i Stockholm, reste runt i Tyskland sommaren 1863. Där kom han att bli intresserad av hur landets första dövförening – den i Berlin – arbetade. Den grundades redan 1848. Entusiastiskt lobbade han sedan på hemmaplan bland döva och hörande för att en dövförening skulle grundas. Han ordnade bl.a. en kurs i föreningsbildning.

Döfstumme-Föreningen i Stockholm var först i landet med en generell sjukkaserverksamhet (motsvarande Försäkringskassan). Syftet med den var att ge sjukpenning till behövande medlemmar. På 1880-talet tillkom en särskild begravningskassa. Sjukkasen, som var rikstäckande, avslutade sin verksamhet 1954 eftersom den allmänna statliga sjukkasen då kom till.

1863

1868

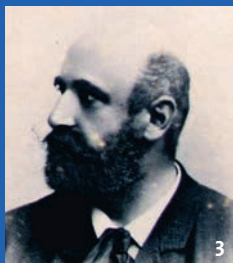
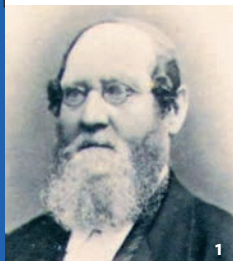
1868

1871

1875

1902

Den 3 maj 1868 kunde Sveriges första dövförening äntligen grundas under benämningen Döfstumme-Föreningen i Stockholm. Trots namnet var föreningen rikstäckande. 27 personer varav 9 kvinnor deltog i den historiska bildningen på Manillaskolan. De tre stiftarna var Frithiof Carlbom, marinmålare Albert Berg och rektor Ossian Edmund Borg.

1. Ossian Edmund Borg
2. Frithiof Carlbom
3. Albert Berg

Nya stadgar antogs 1871. Enligt dem borde fyra av elva styrelsemedlemmar vara fruntimmer (kvinnor). På den tiden var en sådan bestämmelse mycket ovanlig inom föreningslivet. Men den togs bort 1903 i och med att stadgarna gjordes om när föreningen blev en lokalförening 1903 – se nästa ruta. Efter det var kvinnor i styrelsen en ovanlig syn fram till 1930-talet.

Charlotte Kihlbaum

Charlotta Moulrier

Döfstumme-Föreningen i Stockholm verkade för döva i hela Sverige fram till 1902. Då hade fyra dövföreningar hunnit bildas: Sydsvenska (1890), Småland (1895), Södermanna-Östgöta (1902) och Halland (1902). Sedan tillkom en rad andra dövföreningar – döva ville fortsätta att träffas efter skolan. Flera av föreningarna låg därför i anslutning till en dövskola.

Drömmen om ett eget sommarhus för döva slog in 1941 när föreningen köpte Solbacken på Värmdö för det nerprutade priset, 22 500 kronor. Säljaren gick med på summan för föreningen kunde betala kontant. 1971 gjordes Solbacken om till en kombinerad kurs- och semesteranläggning. Stora villan revs och ersattes av en rektangulär byggnad 1973. SDF sålde av ekonomiska skäl Solbacken 2001.

Börje Edwall anställdes som föreningens första ombudsman 1974. Fram till 1981 fick han uppleva stora ögonblick. Ett av dem var när föreningen 1979 fick ett alldeles eget Dövas hus på Storgatan 23 på Östermalm. Byggnaden var en före detta polisstation. Senare utökades föreningen med ett närliggande daghem för döva barn på Skeppargatan 38. På den adressen låg tidigare en brandstation.

Till mångas stora sorg blev föreningen tvungen att lämna sina lokaler på Storgatan 23 på grund av för höga hyror. Istället gick flytten till Slakthusområdet i Globen. Där har föreningen fortfarande sin lokal som är uppdelad i två delar. Den ena är kansliet och den andra är verksamhetslokalen med ett tillhörande café. På caféet är stolarna givetvis turkosa: dövas och teckenspråkets färg.

FOTO: ULF NILSSON JÖRLEMYR

1941

1964

1979

1992

2003

2018

1964 ordnade föreningen den allra första kursen i åtbördsspråk, som det hette på den tiden, för blivande dövlarare och föräldrar till döva barn. På 1970-talet ökade antalet hörande medlemmar kraftigt då teckenspråkskurser fortsatte erbjudas. En klubb för föräldrar till döva barn bildades 1972. Föreningen och dess klubb arbetade för att få in teckenspråket på Manillaskolan.

Tidigare höll döva ungdomar till i ateljévåningen på Skeppargatan intill Dövas hus. Men det var trångt. Ungdomsklubben inom föreningen ansåg att döva precis som hörande ungdomar behövde en ungdomsgård. 1992 öppnade DUKiS (Dövas ungdomars klubb i Stockholm) på Olof Palmes gata. Dövföreningen blev överrumplad över att döva i olika åldrar skildes från varandra och att generationsklyftan blev större.

2018 är ett intensivt år för föreningen. Bland annat arrangeras en jubileumsbankett i Blå hallen på Stockholms stadshus den 5 maj, en repris av 100-årsjubileumsbanketten på samma plats. Den 21-23 september arrangeras en historisk Dövas dag i föreningens regi. Den är nämligen flytande; över 1 600 teckenspråkiga väntas samlas på en stor finlandsfärja som går mellan Stockholm och Helsingfors.

FOTO: HENRIK TRYGG

Sammanställning: Niclas Martinsson. Källor: Dövas Tidning, böckerna "Som en syskonkedja" och "Dövas historia", och stockholm.sdf.se. Tack till Ulf Nilsson Jörlemyr för hjälpen med några av bilderna!

NAMN: Karl Bo Tomas Hedberg.

ÅLDER: 60.

BOR: Stockholm.

YRKE: språkvårdare.

LÄSER HELST PÅ FRITIDEN: deckare och fakta-böcker.

TITTAR HELST PÅ TV: naturprogram på BBC, och Kunskapskanalen. Även serier som Bron och Homeland.

GÖR HELST PÅ FRITIDEN: dövhistorie- och släkt-forskning, och trädgårdsskötsel på lantstället.

VACKRASTE TECKNET: Norden för att tecknet visar fem länder som stiger upp som solen och som ligger i norr

Tomas har *antecknat* tusentals olika tecken

Tomas Hedberg sitter på en sällsynt kunskapsbank. Han har i sitt 60-åriga liv samlat tusentals ort- och persontecken och dokumenterat i stort sett alla elever som gått i någon av landets dövskolor under perioden 1809–2012. Själv har han funnit döva släktingar ända till 1700-talet.

Drygt 3 000 persontecken. Över 8 400 tecken för orter, länder och provinser. Minst 14 500 elevnamn från Sveriges dövskolor under perioden 1809–2012.

Så många uppgifter har Tomas Hedberg samlat in. De finns hemma hos honom.

Jag måste fråga: du har väl säkerhetskopierat dem?

– Ja, elevsammanställningen är säkerhetskopierad, svarar Tomas Hedberg leende.

Vilken tur! Berätta om ditt persontecken.

– Mitt första persontecken var initialerna TH.

På 1980-talet mötte han en äldre döv dam i Örnsköldsvik som tyckte att han borde ha ett annat persontecken som var synonymt med tecknet för ANTECKNA. Anledningen var att han alltid hade ett anteckningsblock med sig och noterade saker han såg. Han gillade hennes förslag men tänkte inte mer på det sedan. TH var ju redan etablerat.

I början av 1990-talet fick han, då anställd på Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), en ny kollega som hade samma persontecken som han. Flera arbetskamrater blev förvirrade och visste inte alltid vilken Tomas de menade. Tomas Hedberg berättade för SDR:s dåvarande ordförande, Lars-Åke "Låw" Wikström, om Ö-viksdamens förslag.

– Han tyckte att jag skulle få ANTECKNA som persontecken och så blev det, berättar Tomas.

Han har arbetat på SDR i 25 år: den roligaste perioden i hans liv. Särskilt minns han åren 1986–87 med värme. Det var att han i sin lilla Volkswagen Golf reste runt i hela Sverige och mötte äldre döva i samtliga dåvarande 24 län. Det var till SDR:s projekt där han dokumenterade ålderdomliga och regionala tecken, och dövas berättelser om sina liv.

Projektet har lett till att en del regionala tecken i dag finns med i Stockholms universitets webbaserade teckenspråkslexikon och att Tomas Hedberg, efter förslag från Brita Bergman (professor emerita i teckenspråk), skrivit en examensuppsats om persontecken i ämnet teckenspråk. Den blev klar 1989.

Nu håller Tomas Hedbergs nuvarande arbetsgivare, Institutet för språk och folkminnen, för fullt på med att gå igenom äldre dövas historier från 1986–87 och skriva ner vad de handlar om. Tanken är att de ska taggas med passande sökord så att framtida forskare enklare kan gå igenom dem.

– Jag är väldigt glad över att Institutet för språk och folkminnen, nu över 30 år senare, vill ta sig an de fina mikrohistorierna, som är en viktig del i dövas historia, säger Tomas Hedberg.

Vilken dövhistoria har han själv att berätta? I början av 1960-talet konstaterade en hörselläkare att han är döv – hans föräldrar trodde först att han var hörande. Då var han drygt två och ett halvt år gammal. Ett litet tag senare fick han en tre år yngre lillebror, Ulf. Så småningom upptäckte familjen att även han var döv.

Inte en slump att båda bröderna är döva, visade det sig senare, när Tomas gjorde ett gigantiskt släktträd.

Efter att ha gått Manillaskolan i Stockholm började han riksgymnasiet för döva i Örebro. I gymnasiet kom han att bli intresserad av släktforskning. När han gick sista året på naturvetenskapslinjen gjorde han ett specialarbete om sin släkt. Då fann han att hans farmors morfars far var döv.

Sedan blev fynden allt fler och mer spännande. I slutet av 1970-talet tog han del av släktboken på mammas sida och upptäckte avlägsna döva släktingar. 1990 satt han hemma hos mormors syster och bläddrade i ett fotoalbum. Då fick han oväntat reda på en ännu närmare döv släkting: mormors sysling, Helny, som var finlandssvensk (1893-1937).

Efter det fortsatte han att forska i sitt släktled och hittade fler döva ända till 1700-talet. De var finnar, finlandssvenskar och svenskar. Alltså finns det minst en "dövgen" i hans släkt.

Du växte upp med en döv lillebror. Vad har det betytt för dig?

– Jag är lyckligt lottad som har en döv bror. När vi var små kunde vi alltid teckna med varandra när vi var bland hörande släktingar som inte kunde teckenspråk, berättar Tomas.

Intresset för dövas historia och släktforskning kom alltså först. Men varifrån och när började språkintresset växa fram?

Efter studenten i Örebro pluggade han i 1 år på världens första och enda universitet för döva, Gallaudet i Washington DC. Ett av de ämnen som han studerade var amerikanskt teckenspråk. På Gallaudet fanns en etablerad forskningsenhet i teckenspråk. Det gjorde att han blev ännu mer vetgirig på teckenspråk.

Egentligen ville Tomas Hedberg först bli veterinär, jägarmästare eller skogsvårdare. Men väl hemma från USA bestämde han sig för att satsa på teckenspråk. Det var vältajmat – 1980 erbjöds den allra första grundkursen i teckenspråk vid Stockholms universitet. Lärarna var Brita Bergman (professor emerita i teckenspråk reds anm.) och Inger Ahlgren. Tomas studerade även svenska som främmande språk för döva och litteraturvetenskap. Han pluggade också pedagogik för att kunna bli ämneslärare i svenska och teckenspråk.

Han arbetade som lärare på Manillaskolan efter examen 1985. Men så blev han projektledare för SDR:s projekt där han reste runt och mötte äldre döva 1986. Sedan kom Tomas aldrig tillbaka till läraryrket. När projektet var över blev han erbjuden att jobba på SDR:s teckenspråksavdelning. Han kom att stanna på förbundet till 2011 och hade under åren olika tjänster.

Det största som han varit med om hos SDR var att i egenskap av huvudredaktör skapa ett helt nytt teckenspråkslexikon som sorterade efter handform enligt transkriptionssystemet, inte bokstavsordning som i de äldre lexikonerna. Ett arbete som tog tio år. Det tjocka mörkgröna lexikonet utgavs äntligen 1997.

Varför tog arbetet med lexikonet så lång tid?

– Ja, vi tittade på handformerna, ritade dem, beskrev tecknen, transkriberade dem, skapade exempelmeningar, förklarade orala komponenter, tog bilder och ibland också omtagningar, med mera.

Vid sidan av SDR satt han som ledamot i World Federation of the Deaf (WFD)-styrelsen 2003–11. 2011 blev han utsedd till hedersmedlem i världsförbundet – motiveringen var hans särskilda insatser för döva i Väst- och Centralafrika.

Han bedrev en hobby på samtliga WFD-kongresser som han deltog i, med start 1987, och under sina WFD-resor. Det var att han gick runt och frågade folk hur de tecknade sina hemländer och städer. Han antecknade ner dessa tecken.

Nu har han samlat mer än 8 400 tecken – både utländska och svenska – för orter, länder och provinser. Många av de svenska tecknen finns i Stockholms universitets teckenspråkslexikon. På Språkrådets hemsida finns också förklaringar till varför 30 ortnamn ser ut som de gör på teckenspråk.

– Vi ska lägga ut ytterligare 80 ortnamn på teckenspråk på vår hemsida, berättar Tomas som trivs på Språkrådet där han jobbat som språkvårdare i svenskt teckenspråk sedan 2007 (först på halvtid 2007–10, sedan heltid).

Utöver teckeninsamlingen har han även noterat samtliga elever som gått i uppemot 15–20 dövskolor i Sverige under perioden 1809–2012. De var 14 500 till antalet, men Tomas hade också hittat 3 100 döva som aldrig gått i någon skola alls.

Hur kom det sig att du gjorde elevsammanställningen?

– Jag började titta på vilka elever som gått Manillaskolan. Sedan fick jag blodad tand och ville också ta reda på vilka som gått i de andra dövskolorna. Spännande att se hur och om de har släktband till varandra, berättar Tomas leende.

Sammanställningen tog cirka 15 år. Den innehåller uppgifter som bostadsort, föräldrars namn, födelse- och dödsdatum, och vilken dövförening personen var medlem i. Tomas Hedberg säger att om någon forskare är intresserad av att göra något med dem är hen välkommen att kontakta honom.

Själv har Tomas en dröm. Det är att skriva en bok och undersöka på djupet om hur den svenska dövrörelsen har vuxit fram. Att en dövförening finns på en viss ort beror ofta på att en dövskola finns där. Alltså kan han ha nytta av elevsammanställningen.

– Men jag är inte så bra på att skriva fängslade texter. Jag behöver nog en spökskrivare, säger han och ler.

Han ska delta i Stockholms Dövas Förenings (SDF) 150-årsjubileumsfest den 5 maj. Det är landets första dövförening, men han brukar säga:

– Manillaskolan är den svenska dövrörelsens vagg. Det är där SDF grundades.

Hur firade du som är två och en halv gång yngre än SDF, din 60-årsdag?

– På min födelsedag hade Institutet för språk och folkminnen medarbetardagar för sin personal. Generaldirektören överraskade genom att berätta för alla kollegor att jag fyllde 60 år och gratulerade mig. Mina närmaste kollegor (som jobbade med teckenspråk vid Språkrådet) bjöd på tårta några dagar senare. Och så hade jag en privat fest.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

KONTROVERSIELT KONSTVERK Lunds kommun beställde en gobeläng åt Tunaskolan och Östervångsskolan. Den hänger i matsalen och är baserad på demonstrationen 2016 där döva krävde att Östervångsskolan skulle anställa en döv studierektor istället för en hörande. Kommunens kulturchef Annika Eklund säger om gobelängen till Sydsvenskan: "Budskapet är viktigt – att vi ska lyssna på våra barn och unga". Men skolledningen blev besviken över resultatet – de väntade sig att konstverket skulle visa skolornas samarbete och glädje.

Deltagare lyssnar på ordförande Nina Jansson.

Fredrik Persson leder årsmötet.

Sekr. Birgitta Jönsson och ordf. Nina Jansson.

DT besöker Dövas Förening i Kristianstad

Artikelserien Landet runt fortsätter. Den här gången hälsar DT på dövföreningen i Kristianstad och följer deras årsmöte. Styrelsen ser lite mörkt på framtiden då medlemmarna blir allt färre och äldre. Dessutom ska föreningen bli av med sin lokal.

– Jag hoppas dock att dövföreningen överlever, säger Nina Jansson som just blivit omvald som ordförande.

Mars månad är bråda tider för landets dövföreningar. En rad årsmöten hålls då. Dövas Förening i Kristianstad med omnejd är inget undantag. Den 10 mars har de sitt årsmöte.

Elva personer deltar i mötet. En het fråga på dagordningen är lokalen. Styrelsen informerar om att lokalen är uppsagd eftersom hyresvärden vill standardisera alla avtal de har med sina hyresgäster. Nu är det olika hyresnivåer och dövföreningen har en väldigt förmånlig hyra med tanke på att lokalen är centralt belägen. Den hyrs av föreningen sedan 27 år tillbaka.

En medlem blir upprörd för att informationen om lokalen kommer först nu, inte tidigare, då styrelsen fått besked av hyresvärden redan i december förra året. Ordförande Nina Jansson förklarar att föreningen får ha kvar sin lokal, som ligger i en källare, fram till november och att lokalfrågan diskuteras på nästa medlemsmöte i vår.

– Då är det viktigt att vi tar ställning till om det är värt att ha en lokal med tanke på att få personer kommer till våra aktiviteter och ekonomin blir allt sämre, säger Nina Jansson.

Styrelsen rapporterar också på årsmötet att antalet medlemmar är 38 medlemmar, 5 färre än förra året. Nina Jansson säger till DT att det tros bero på att Önnestads folkhögskola inte längre får anta nya tolkelever och att dövföreningen inte längre har någon sommaranläggning. Tidigare hade de ett attraktivt sommarhem i Åhus, Sandlyckan, men det såldes 2004 då huset blev slitet och medlemmarna inte orkade sköta det.

De flesta medlemmarna är seniorer. Den yngsta är cirka 35 år gammal, den äldsta över 80.

– Jag tror att döva ungdomar söker sig dit många döva finns, säger Birgitta Jönsson, som själv är coda (barn till döva föräldrar) och en av de som gick den allra första teckenspråkstolkutbildningen vid Västanviks folkhögskola 1969. Då kallades hon kulturtolk. Hon är sekreterare i föreningen.

Nina Jansson håller med. Ett exempel är att Malmö Dövas Förening drar yngre medlemmar medan Kristianstad inte gör det. Hon säger samtidigt att yngre döva och hörselskadade personer säkert finns i östra Skåne men att de inte har samma behov av att besöka en dövförening som äldre.

– Jag har exempelvis sett tecknande ungdomar på bussen här i Kristianstad.

På frågan om hur dövföreningen lockar nya medlemmar säger både Birgitta och Nina att det är svårt. Få medlemmar kommer till deras aktiviteter, t.ex. pysselträff. Men de som besöker föreningen uppskattar den mycket. En av dem är Anita Mjömark, lokalföreståndare. Hon har varit medlem i över 50 år.

– Jag tycker om att gå hit för gemenskapen. Men det var roligare förut, säger hon som minns populära fester då hundratals personer kom och deltog.

– Jag glömmer aldrig en viss nyårsfest. Vi var flera som tog midnattsdopp.

Fredrik Persson, uppvuxen i Kristianstad, ser dövföreningen som sitt andra hem. Han konstaterar också att antalet medlemmar är vikande. Själv brukar han åka till Malmö Dövas Förening.

– Men jag hoppas att det blir lättare att driva den här föreningen i framtiden och att administrationen förenklas och digitaliseras, säger han.

Nu har föreningen en styrelse bestående av fem personer. Ordförande Nina Jansson hoppas att föreningen lever vidare i någon form. Hur vet hon ännu inte. Hon säger dock att det är viktigt med en stabil styrelse som är motiverad att utveckla föreningen och som inte fastnar i samma gamla hjulspår.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Historien om Kim, Vally och företaget

En het potatis på sista tiden har varit dövas rätt till tolk i arbetslivet och vi får ofta fallbeskrivningar på hur döva utsätts för diskriminering på arbetsmarknaden. Richard Sahlin, vars fall nu ligger hos FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, är inte ensam utan det finns otaliga exempel som beskriver hur döva utsätts för en oacceptabel diskriminering på arbetsmarknaden. Döva nekas jobb med hänvisning till den stora merkostnaden som tolkningen medför och arbetsgivare tvingas stå för.

Ponera att jag som döv företagsledare med en absolut majoritet döva medarbetare söker personal. Vi får in ett flertal ansökningar och två går vidare i vårt urval. Den ena är Kim, en hörande person med flerårig relevant erfarenhet och utbildning som passar perfekt i teamet. Den andra, Vally, är en döv person, vars CV är perfekt med rätt utbildning men avsaknad av relevant erfarenhet. Vi intervjuar Kim med tolk.

Med funderingar om hur tolkssystemet fungerar börjar vi fråga runt och får veta att det finns rutiner för sådant. Man kan också få lönebidrag för Kim, detta på grund av språkbarriärer och andra anpassningar. Själva intervjun med Kim, med en tolk, gick som en dröm. Det här är helt enkelt den rätta personen för teamet! För Vallys del gick intervjun ganska bra, men avsaknaden av erfarenhet innebär en längre inkörningsperiod och därefter kan Vally behöva flera internutbildningar.

Vi valde Kim för att det var ett självklart val. Erfarenhet och utbildning är vad som gör vårt företag till ett av de mest ledande och framgångsrika inom branschen. Kim utför sitt jobb perfekt och behovet av tolk i sin första position visar sig inte behövas mer än vid enstaka möten. Efter ett år avancerar Kim till avdelningschef och plötsligt förändras situationen. Då behöver Kim tolk för att kunna leda möten och sina medarbetare i nya positioner eller introducera nya arbetssätt. Vi kontaktar Arbetsförmedlingen och får ett tvärnej

för att finansiera tolk när Kim ska utföra sina arbetsuppgifter. Samma svar fick vi från tolkcentralen på landstinget. Vi som arbetsgivare ska betala tolkkostnaden själva då vi frivilligt låter Kim inta en ledande roll i företaget. Men vi ger inte upp utan kommer på att vi försöker låta kunden stå för tolkkostnaderna utöver de tjänster som beställs av oss.

Vi inser snart att vi förlorar kunder då vi blir genast mycket dyrare än vår närmaste konkurrent. Vi har en ständig dialog med Kim och försöker få till en lösning då vi anser att Kim är en värdefull resurs. Men vi får i samma veva, och efter ett år, veta att lönebidraget sänkt genom regelverk som ändrats under tiden. Vi försöker förklara och motivera för Kim att det kommer att kosta företaget mycket pengar om Kim behåller sin chefsposition.

Krasst men nödvändigt fick vi ge Kim valet mellan att gå tillbaka till sin ursprungliga tjänst med en lägre lön eller vara kvar på chefspositionen och ändå erhålla en lägre lön. I annat fall nödgas vi att säga upp Kim för att företaget ska behålla konkurrenskraften och undvika konkurs. Kim känner sig åsidosatt och förminskad eftersom hen är hörande. Efter två veckor lämnade Kim in sin uppsägning. Vi anställde sedan Vally.

Ni kanske tror det är en fiktiv historia som inte har någon förankring i verkligheten. Men så är inte fallet! Flera av dessa beskrivningar har förekommit i flera olika berättelser. Men poängen är att tolkar behövs, någon ska ta den kostnaden och denna "någon" ska vara staten – utan undantag.

MATTIAS HELLÖRE, STYRELSELEDAMOT
SOM DRIVER TVÅ FÖRETAG

PÅ GÅNG I SDR

29/4	Seminarium med Tyst Teater/Parismiddagen, Leksand	14/5	Teckenspråkets dag
29/4	Nya perspektiv, där SDR medverkar, sänds i SVT2	14/5	Möte med Myndigheten för Tillgängliga Medier
4/5	Stockholms DFs jubileumsseminarium	14/5	Seminarium med Tyst Teater/Parismiddagen, Örebro
5/5	Stockholms DF firar 150 år!	25-26/5	Konferens om utbild. för döva tolkar/översättare, Hamburg
13/5	Seminarium med Tyst Teater/Parismiddagen, Stockholm	26/5	Medelpads Dövas Förening firar 100 år!
13/5	Nya perspektiv, där SDR medverkar, sänds i SVT2	1-3/6	Förbunds möte i Linköping

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

Box 300, 793 27 Leksand
Tel vx: 0247-140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikationsansvarig
jenny.ek@sdr.org
073-530 84 34 (sms)

Försäljning
shop@sdr.org
Tel vx: 0247-140 65

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 90 00 24-1

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Anne-Maj Magnström har avgått

● Anne-Maj Magnström, ledamot i SDR:s förbundsstyrelse, har avgått från förbundsstyrelsen den 1 mars 2018 av personliga skäl. Hon har suttit i SDR:s styrelse sedan 2015. Vi i förbundsstyrelsen respekterar hennes beslut och vill rikta ett varmt tack för hennes stora och viktiga insatser i förbundet. Hon har stora och viktiga kompetenser i flera sakfrågor, som vi kommer att sakna.

Förbundsmöte

● Den 1 till 3 juni får vi äran att välkomna föreningarnas ombud och organisationer med observationsrätt till Linköping och SDR:s förbundsmöte. Förutom verksamhetsuppföljning kommer vi även att rapportera från förbundets pågående arbeten. Det blir också tillfällen att diskutera de frågor som föreningarna aktualiserar och tid för samverkan samt erfarenhetsutbyte. Under förbundsmötet kommer även fyllnadsväl till två platser i förbundsstyrelsen att ske.

Handikappersättning och vårdbidrag

● Förbundet har bedrivit ett intensivt påverkansarbete med anledning av regeringens förslag att ta bort schablonersättningen (handikappersättningen) till döva för att istället införa en merkostnadsersättning som baseras på uppvisade merkostnader. Förslaget innefattar också att vårdbidraget görs om till omvårdnadsersättning. Förslaget, som finns sammanfattat på sdr.org, har orsakat en stor oro bland döva i Sverige, men också bland synskadade.

Vi samarbetade med Synskadades Riksförbund, Unga med Synnedsättning och Förbundet Sveriges Dövblinda i en gemensam debattartikel som publicerades i Svenska Dagbladet den 26 februari. Vi agerade också i en gemensam manifestation som ägde rum den 27 februari. Vid manifestationen överlämnade vi också en namnlista med över 5 000 insamlade namn.

Nu har vårt lobbyarbete gett resultat! Alla riksdagspartier förutom regeringspartierna har lämnat in motioner mot regeringens förslag. Detta innebär att vi har ett stort stöd för att stoppa regeringens plan att avskaffa schablonersättningen inför Riksdagens beslut i slutet av maj. Se sdr.org för den senaste informationen om handikappersättningen.

Åsa Henningsson talar under manifestationen om handikappersättningen på Mynttorget. Foto: Synskadades Riksförbund

Öppet brev om texttelefoni.se

● Förmedlingstjänsten texttelefoni.se bytte leverantör den 2 april och tjänsten möttes av massiv kritik bland döva. SDR reagerade och skrev ett öppet brev till Post- och telestyrelsen som ansvarar för tjänsten och dess upphandling, Samres AB som vann upphandlingen och är ansvarig leverantör samt till Näringsdepartementet.

I brevet undrar vi varför vi möttes av ett totalt haveri, en plattform som mest liknade en betaversion framför en fullständig, kvalitetssäkrad och användarvänlig tjänst. Vi ställer också krav på frågor om vad som hände, vem som har ansvaret för att säkerställa tjänstens funktion, hur målgrupperna involverats i kvalitetssäkringen samt vår tveksamhet till att denna viktiga samhällstjänst ska upphandlas och riskeras att brista i både drift och användarvänlighet. Det öppna brevet finns, även på teckenspråk, på sdr.org

Satsningen på tolk i arbetslivet

● På DN Åsikt publicerades en debattartikel den 12 april från SDR om regeringens satsning på tolk i arbetslivet. I artikeln lyfter vi det faktum att den efterlängtdade satsningen i budgetpropositionen för att förbättra tolktjänsten i arbetslivet riskeras att fördelas ut till landstingen i form av statsbidrag, utan att det finns någon förändring i lagstiftning.

Vi befärad att medlen kommer att bli uppslukade av andra utgifter eller att medlen används till tolktjänst som landstingen erbjuder redan idag och som de själva ska stå för till exempel till enbart arbetsplatsträffar. Våra krav är värda att upprepa: Om landstingen ska få medlen behöver de följa den lagstiftning som finns och se till att tolktjänst i arbetslivet faktiskt blir förbättrad.

Information om medarbetare

● Förbundet har anställt Charlotte Gustavsson på 50%, från och med den 19 mars till 31 december 2017 som redaktör. I hennes arbetsuppgifter ingår bland annat textproduktion av projektansökningar, till hemsidan och produktionsstöd till förbundets intressepolitiska arbete. Hon har varit verksam inom förbundet som konferens- och kongressamordnare ifjol. Välkommen tillbaka till SDR, Charlotte!

Aktuella remisser

● Förbundet har gett vår syn i två remisser; en om reviderad läroplan för förskolan gemensamt med SDUF och en om nationella minoritetsspråk i skolan. Remissvaren finns sammanfattat på teckenspråk och i sin helhet på sdr.org.

Alexandra Polivanчук, SDUF och Tobias Palmkvist, SDR summerar remissvar om förskolans läroplan.

Guld och gröna skogar

De flesta föreställer sig Norrland som ett kallt, mörkt, glesbygdsställe där många är arbetslösa och väljer flytta ifrån av anledningar som utbildning, jobb och sociala sammanhang. Vad finns det egentligen att göra häruppe tänker många, varför åka till en ödeplats där det bara verkar finnas stora renhjordar som kårar salt på vägarna och få nya människor att lära känna?

Jag, som hörfin döv, ung förälder och norrländska i blodet, vill berätta för er att det inte är bara skogar i Norrland, det finns även guld här. Här bor ungefär 12 % av Sveriges befolkning på en yta som är lite mer än halva landet, människor bor alltså mer eller mindre utspridda. Det bor så pass många döva och hörselskadade här, så förutom vår vackra natur finns det bland annat tre döva länsförbund, nio dövföreningar varav en är vilande, en döv ungdomsklubb och två idrottsföreningar.

Det finns många eldsjälur i Norrland särskilt veteraner, oj vad de besitter många erfarenheter de upplevt! Många av dem sitter med i någon styrelse, de går runt i väntan på att den yngre generationen ska ta över, det går långsamt och snart sitter de på övertid. De gör allt för att hålla det vid liv med syftet att de unga döva och hörselskadade ska fortsätta det de har byggt upp.

Jag är imponerad och tacksam på en och samma gång att de inte ger upp dövrörelsen så lätt här i Norrland. Det är tack vare dem jag i dagsläget kan ha mitt hem där jag vill bo och utöver Sveriges Dövas Ungdomsförbund sitta i styrelsen för Medelpads Dövas Förening och Idrottsklubben Virtus, för att vara en del av kampen för döva och hörselskadade men också bibehålla samhörigheten vi har genom att ha umgängestid ihop oavsett var man kommer ifrån.

Ända sedan jag födde mitt barn har det bidragit till ett annat perspektiv än det jag hade förut, man slutar ta saker för givet

och inser att det är otroligt betydelsefullt att man engagerar sig oavsett på vilket sätt och hur mycket. Min barndom var lycklig tack vare att min familj kom i kontakt med dövvärlden som förvaltats av de nu idag äldre döva engagerade, utan den världen hade jag inte varit den jag är idag och därför ligger det varmt om mitt hjärta att andra barn och ungdomar ska få uppleva det utan att behöva flytta från den plats man vill bo på.

Jag tror verkligen på att jag gör skillnad i mitt ideella arbete och att det förhoppningsvis kommer främja fler unga att stanna kvar. Det jobbiga är att detta kan jag inte fortsätta med exempelvis när mina äldre styrelsekollegor försvinner, för var är mina blivande jämnåriga styrelsekollegor eller medlemmar som engagerar sig genom att delta i aktiviteter man arrangerar i Norrland?

Därför vill jag säga, livet i Norrland består inte bara av vackra norrskensvyer och gubbar med lundhagsbyxor bärandes på en bössa. Föreningarna finns till för er, såväl norrlänningar som icke norrlänningar, där nya kontakter och idéer skapas, vi blir enade och kommer synas så mycket mer i Sverige. Din insats behövs alltid, vad man och hur mycket man än gör för dövrörelsen så är du viktig.

Välkommen till Norrland där guld och gröna skogar finns, kanske blir just du min framtida kompanjon!

MIKAELA SÖDERSTRÖM
STYRELSELEDAMOT

VAD HÄNDER I SDUF?

27-29/4 Utbildningshelg för SDUF:s lägerledare, Örebro
1/5 Deadline - anmälan till Spelläger 13-17 år, 1-5 aug, Malmö
4-6/5 Stadskampen med DDU som värd, Leksand/Borlänge
11-13/5 Styrelseutbildning för döva ungdomar, VV fhs, Leksand
16/5 Skolturné. BOUJT & SDUF träffar RGD/H-elever, Örebro
19/5 Projekt BOUJTs födelsedagsfest, Dövas Hus, Stockholm

23-24/5: The Forum of Equality in Culture, Stockholm
3/6: SDR:s förbundsmöte, Linköping
3/6: Lägergruppen-möte + kickoff inför sommaren, Örebro
14-17/6: Järvaveckan med projekt VI SKA MED, Stockholm
24-30 juni: Barnläger 6-12 år, VV fhs, Leksand
1-5/7: Almedalen, Gotland

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Laith Foad Fathulla
laith@sduf.se

Twitter: @_sduf
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Drama Camp 2018 genomfört!

● Den 6-21 januari i norska Ål och 12-18 mars i Paris fick vi fem svenskar delta i det fantastiska dramalägret för döva ungdomar från nio europeiska länder. Vi lärde oss mycket om teater: t.ex. fysisk och mental träning, Signmime, Visual Vernacular och dans. Vi fick också tips om kroppshållning på scenen, som att andas och försöka ta det lugnt. Och vi fick även testa yoga. Föreläsarna var döva och kom från hela Europa: Dawn Jani Birley, Guiseppa Giuranna, Ramesh Meyyappan, Alexei Svetlov Rebecca Drammeh och Debbie Z. Rennie. Vi delades upp i sju grupper och fick arbeta vidare med en föreställning som vi visade i Oslo och Paris. När vi hade spelat klart föreställningen blev vi så stolta över oss själva, att vi klarade det! Kolla Facebook-sidan Sound becomes Visual – Drama Camp 2018 och se filmerna därifrån.

Gruppledare Filip Skovin

Spelläger i Spelens Hus för 13-17 år!

● Är du spelintresserad? Ta chansen och anmäl dig till SDUF:s nya spännande Spelläger i Spelens Hus i Malmö den 1-5 augusti för döva ungdomar 13-17 år. På lägret ser spelintresserade döva ledare till att du får ett upplevelserikt och minnesvärt toppläger! Under lägret får du prova på datorspel, konsolspel, brädspel, arkadspel, nostalgiska retrospel, VR (Virtual Reality) och massor annat. Du får också bl.a. besöka E-sportcentrum och en speltillverkning där de gör nya spel. Man kommer även ha övriga aktiviteter, t.ex. GoKart och andra utflykter. Mer spikat program kommer närmare lägret. Kostnad: 1500 kr, då ingår det boende, måltider och aktiviteter. Resor: Alla tar sig på egen hand till och från centrala Malmö där lägret hålls. **Deadline för anmälan:** 1 maj 2018, via www.sduf.se – ”Verksamhet” – ”Läger” – ”Anmälan”.

Ungdomsklubbarnas nya styrelser

Mars är en intensiv årsmötesmånad – även för SDUF:s anslutna ungdomsklubbar. Här presenterar vi vilka som sitter i de nya styrelserna för 2018-2019 och i vilka sociala kanaler du kan nå eller följa dem. SDUF önskar dem alla stort lycka till med det kommande verksamhetsåret med alla nya idéer, utmaningar och aktiviteter!

Dalarnas Dövas Ungdomsklubb (DDU)

Ordförande: Georgia Somaraki

Ledamöter: Julia Gezelius, Artur Kuczynski, Fadi Shoshara och Ehsan Salem

Facebook: Dalarnas Dövas Ungdomsklubb

Instagram: ddu1964

Youtube: Dalarnas Dövas Ungdomsklubb

Mail: dalarnadu@gmail.com

Jönköpings Teckenspråkiga Ungdomsförening (JTUF)

Ordförande: Stefan Karlsson

Ledamöter: Ida Svensson och Mirjam De Reuver

Facebook: Jönköpings teckenspråkiga ungdoms förening

Mail: JKPGTUF@gmail.com

Ungdomsföreningen Kungsängsliljan (KUL i Uppsala)

Ordförande: Sofia Ek

Ledamöter: Joakim Jonsson och Victor Jannerlid-Söderberg

Facebook: KUL - Ungdomsföreningen Kungsängsliljan, Uppsala

Mail: uppsalakul@gmail.com

Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR)

Ordförande: Ellinor Persson

Ledamöter: Sofia Lindevall, David Öhman, Leila Svetlov, Martina Kvist, Therese Rangfeldt och Kalle Lemmouh

Facebook: SDUR – Stockholms Dövas Ungdomsråd

Instagram: sdur08

Hemsida: www.sdur.se

Mail: sdur@sdur.se

Ungdomsföreningen Viljan i Vänersborg (UF Viljan)

Ordförande: Rebecca Jonsson

Ledamöter: Hanna Valtonen, Lina Sillanpää och Ulf Hanson

Facebook: Ungdomsföreningen Viljan

Instagram: uf.viljan

Mail: uf.viljan@gmail.com

Örebro Dövas Ungdomsklubb (ÖDU)

Ordförande: Sammr El-Masri

Ledamöter: Filipa Hellöre, Fannie Borgman, Niclas Mauritzon och Kalle Lindgren

Facebook: Örebro Dövas Ungdomsklubb

Instagram: oduklubb

Mail: info.oduk@gmail.com

Norrlands Ungdomsklubb (NU)

NU har i skrivande stund inte haft årsmöte än.

Facebook: Norrlands Ungdomsklubb

Mail: info@ungaviljan.se

Göteborgs Teckenspråkiga Ungdom (GTU)

GTU har i skrivande stund inte haft årsmöte än.

Facebook: GTU - Göteborgs Teckenspråkiga Ungdomsklubb

Instagram: gtu_klubb

Hemsida: <http://www.gtuklubb.se>

Mail: info@gtuklubb.se

Skånes Dövas Ungdomsråd - Vilande.

SDUR:s årsmöte 16 mars.

Hej alla pensionärer och seniorer

Benämningen "Pensionärer" använder vi här i Sverige och menar dem som har fyllt 65 år. Tidigare hade vi uttrycken "förtidspensionär", "sjukpensionär" och "deltidspensionär" för dem under 65 år. Numera får de som är yngre än 65 år och inte är avtalspensionärer istället sjukbidrag.

När det gäller ordet "senior" kan man vara 55+. Detta ord används i alla de övriga nordiska länderna. Det är bara i Sverige vi säger "pensionär". Något att diskutera längre fram?

Styrelsen vill gärna veta vad ni tycker om "Seniornytt" och här kommer nummer 2. Vi ska prova att ha den här sidan även i nummer 3 av DT. Därefter ska vi göra en utvärdering. Vi är tacksamma för synpunkter på innehållet. Skicka era svar till någon av mailadresserna i rutan längst ner på sidan!

Vi vill även ta upp "Äldretecken"! Vi har fått veta att unga tolkar ibland har svårt för att förstå äldre döva på grund av att de använder gamla tecken. Vi vet att det är en generationsfråga, men det bör inte vara så. Det är viktigt att vi inom förbundet samarbetar med tolkutbildningarna i denna fråga. Alla ska kunna använda tolk.

När man blir äldre kan det hända att man glömmer de nyare tecknen och börjar använda gamla tecken. Det är viktigt att tolkar och även döv personal på äldreboenden och i hemtjänsten kan kommunicera med äldre döva. Styrelsen ska diskutera olika lösningar.

En annan sak som angår många SDP-are är färdtjänsten. Flera av er har säkert väntat på en bil som aldrig kommer. Man kan inte skicka sms till färdtjänsten på alla platser i Sverige. Man ska ringa! Men om man inte hör i telefon är det inget bra alternativ. Vi inom SDP ska se över detta och vill gärna veta hur det fungerar där Du bor. Tillsammans blir vi starka och kan förbättra mycket.

Vi ser fram emot era frågor, förslag och synpunkter – positiva såväl som negativa!

THYRA LINDSTRÖM, VICE ORDFÖRANDE

Rådmanngatan, Gamla Linköping

Kom till våra kultur dagar i Linköping

● Kultur är viktigt för alla och den ska vara tillgänglig, vilket för oss betyder kultur på teckenspråk. Vartannat år genomför SDP i samarbete med en pensionärsförening/-sektion Kultur dagar för Döva Pensionärer. I år är det Linköpings pensionärssektion som är värd för dessa dagar den 26-28 juni. Program har sänts ut till alla SDP:s föreningar/sektioner. Sprid det! Det är mycket innehållsrikt med intressanta utflykter, god mat och tid till den viktiga sociala samvaron. Du kan anmäla dig till alla dagarna och betala ett paketpris. Kontakta Bernt Hahn bernthahn81@gmail.com för att få mer information om du funderar på möjligheten att delta under endast en dag.

Förtur till vård för ögonsjukdom

● SDP fortsätter sin Kartläggning av Förtur till läkare för teckenspråkiga som drabbas av ögonsjukdom. Vi ser redan från de svar som hittills inkommit att Dalarna och Skåne lämnar förtur. Övriga landsting, som svarat, gör en medicinsk bedömning i vilken man tar hänsyn till faktorer, som bör ge förtur. Vi avvaktar fler svar.

På 1990-talet gjorde SDR en Kartläggning av kommunernas Äldreboenden för döva. SDP och SDR har nu börjat göra en ny kartläggning för att kunna bedöma om situationen har förbättrats, är densamma eller rent av har försämrats vad gäller äldreboenden och hemtjänst för teckenspråkiga. Vi ska även undersöka hur politikerna i kommunerna arbetar med dessa frågor. Till hösten bör vi ha fått in tillräckligt med svar för att eventuellt kunna genomföra ett projekt med bl. a. intervjuer av äldre döva, för att få veta hur de själva ser på sin situation. På så sätt får vi en heltäckande överblick. Mer information på teckenspråk finns på SDP:s sida i Facebook.

Regeringen har lagt fram ett förslag på att Handikappersättningen ska ändras till att bli merkostnadsersättning. Döv- och hörselskadeorganisationerna har protesterat kraftigt mot detta genom en manifestation och namninsamling. Förslaget innebär troligen ingen förändring för dem som redan har ersättning som inte är tidsbegränsad, utan bara dem som omprövas med jämna mellanrum samt nya som ansöker om ersättning. Mer information kommer på teckenspråk.

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se

Ordförande
Kerstin Kjellberg
k.kjellberg.mo@gmail.com

Vice ordförande
Thyra Lindström
thyra.lindstrom@gmail.com

Ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
perik@bahnhof.se

Ledamot
Johnny Slotts
johnny.slotts@gmail.com

Ledamot
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

DF Göingen firade 95 år med fest

95 år. Så länge har DF Göingen i Hässleholm funnits. Firandet ägde rum på Sjöröd, DF Göingens fritidshem, dit ett 30-tal medlemmar kom för att uppvakta, äta en bit god mat och lyssna på berättelser om föreningens historia. Med på festen var också representanter från SDR, ordförande Åsa Henningsson, och från SDDF, ordförande Annett Rosenlind. Den avgående mångåriga ordföranden Ulla Wittesjö avtackades med blomsterbuketter av den nya ordföranden Carina Rudd Albinsson och med diplom av SDR:s ordförande Åsa Henningsson samt Annett Rosenlind. På en stor filmduk kunde man se gamla bilder och historier. Under eftermiddagen delades också en mängd diplom ut till medlemmar för många års medlemskap och abetsinsatser. Dessa gick till:

Bengt-Göran Olsson och Peter Johansson för över 40 års medlemskap i föreningen. Samt Bertil Nilsson, Rolf Johansson och Jan Blomkvist för deras fina arbetsinsatser. Och till sist frågesporten, som Thomas Johansson vann.

När gästerna var nöjda och belåtna, avslutades kvällen och var och en gick hem till sitt.

Hauke Hagedorn

DF Göingen höll sitt 95:e årsmöte den 10 mars i Sjöröd. 20 var närvarande. Ulla Wittesjö avgick efter 42 år som ordförande (näst längst efter Hokanama från Bodén i Norrland. Han var ordförande för sin döv förening i 50 år) och ny ordförande blev Carina Ruud Albinsson. Hauke Hagedorn blev omvald. Ny i styrelsen är Thomas Jungeling. De övriga är kvar: Jan Blomkvist och Bengt-Göran Olsson.

Borås DF har fått en ny styrelse

Gamla hederliga och fina Borås Dövas Förening, som blir 110 år nästa år, kämpar envist på...

Så här ser vår nya styrelse ut:

Ordförande: Nahid Mohammadi

Sekreterare: Berit Forsberg

Kassör: Roland Califf

Ledamot: Dan-Åke Söderström

Ledamot: Wanda Sjöberg

Vi ser fram emot spännande föreläsningar, tävlingar och träffar.

Berit Forsberg

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 6 tr, 174 57 Sundbyberg.** Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

TILL MINNE AV

STIG BENGTSSON

Han har gjort mycket inom dövrörelsen tillsammans med Hugo Edenås och Bertil "berra" Franklin. Han har tillhört Ängelholms Dövas Förenings styrelse i 33 år, varav 31 år som ordförande.

En av Stigs beundransvärda insatser var att han slogs för att Rut (person med dövblindhet) skulle få flytta till det teckenspråkiga äldreboendet Lindängelund i Malmö. Tidigare kände hon sig ensam på sitt gamla äldreboende där ingen i personalen kunde teckenspråk (SVT gjorde ett inslag om Rut).

Även i slutet av sitt liv fortsatte Stig att vara ett stöd och ordna kontaktpersoner till döva som levde ensamma på Bjärehalvön. Han spred teckenspråk till sina hörande arbetskamrater på Nolato där han jobbade i många år. Vi minns honom som en glad och positiv vän.

Skribent: Monica Sahlin Foto: Kerstin Dahl

Vår Pappa
**Stig
Bengtsson**
* 9 augusti 1939
har idag lämnat oss
Västra Karup
den 13 februari 2018
Bettina och Christofer
med familjer
Släkt och vänner

**Begravningsgudstjänsten
har ägt rum.**

”Ert ja skall vara ett ja och ert nej ett nej”

Språk är knepigt. Förut tänkte jag att orden hade en betydelse likadan för alla. Men efter snart 10 års äktenskap förstår jag, nej, vet jag att det inte räcker med att slå upp ett ords definition i en ordbok. Ord är som förvaringsboxar där jag inte bara stoppar in skolbokens förklaring av ordets betydelse utan under livets gång lägger jag även in mina erfarenheter och värderingar som formar ordets konturer.

Hur andra använder ordet pressas också in i lådan som påverkar ordets mening. Så min förvaringsbox för ordet ”kärlek” har inte samma innehåll som Rakels, min fru. Även om vi båda behärskar svenskt teckenspråk, har det ibland känts som om hon talar ett annat språk när vi diskuterar om vår relation.

Eller ta ordet ”döv”. Snacka om språkförbistring när ordet används i en konversation mellan en döv och en hörande. I den hörandes förvaringsbox för ordet ”döv” ser vi alltför ofta begrepp som brist, utanförskap och tystnad. Tittar vi på hur ordet används i det hörande språket hittar vi uttryck som ”slå dövörat till” och ”döva” används synonymt med dämpa eller försvaga. Språket styr tanken och blicken, och det blir så tydligt när hörande ska skildra döva i film.

För att ta ett aktuellt exempel, skräckfilmen ”A quiet place” som går på bio nu. Filmen handlar om varelser med superhörsel som dödar människor så fort de gör något ljud, så för att överleva måste man vara tyst. En av de få överlevande är en familj som har en döv dotter och de har klarat sig för att de kunnat kommunicera på teckenspråk... ändå är filmen nästan helt dialoglös.

DN:s recensent Wanda Bendjelloul använder dessa ord om filmen: *”All kommunikation går via tecken eller viskningar. Bristen på dialog är en utmaning samtidigt som den ger skådespelarna mer finkalibrerade verktyg i form av minspel och rörelser för att förmedla känslor istället för ord.”* Är det någon annan än jag som börjar tänka på dövstummas åtbördsspråk här?

Hade ”A quiet place” varit gjord av döva, vars förvaringsbox för ”döv” har ett fundamentalt annat innehåll, skulle filmen snarare ha hetat något i stil med ”The signing area”. Det är en unken doft i den hörandes förvaringsbox, men med vår organiserade kamp kan vi skrubba bort den och ersätta med mer livfulla begrepp.

Vissa ord behöver vara komplexa och skifta nyanser under livets gång, som storordet ”kärlek”, men det finns ord som behöver vara fridlysta, där det inte ska tillåtas något utrymme för att tänja eller slipa på ordet. De två orden ”ja” och ”nej” luras vi lätt att tro att de alltid har samma betydelse just för att de är så basala och enkla.

Men #slåddövöratill och #metoo har med all önskvärd tydlighet visat hur ”ja” och ”nej” har tillåtits sammanblandas (”du sa nej men jag uppfattade det som ett ja”) och hur viktigt det är att de får sin oförgripliga betydelse. För två tusen år sedan såg Jakob hur ett missbruk av språket orsakade förtryck och skrev i ett brev

i Bibeln: ”Ert ja skall vara ett ja och ert nej ett nej”, och detta behöver markeras än idag.

Ett konkret exempel. Jag kittlade min fyraåriga dotter och mitt i skrattet sa hon sluta, men jag fortsatte leken och slutade inte kittla – för vi båda hade det roligt. Jag och Rakel pratade efteråt om det, att hur oskyldigt eller roligt det än verkar vara behöver vi vuxna ta ord som ”sluta” eller ”nej” på samma allvar.

Så att våra barn, och samhället i övrigt, får ha ord i sitt språk som har samma betydelse oavsett situation eller omständighet, och att barnen instinktivt reagerar så fort dessa ords betydelse inskränks. Denna förmåga att instinktivt reagera kan vi ge barnen utifrån hur vi agerar, som att jag faktiskt slutar när min dotter säger ”sluta” även om hon i leken egentligen vill att jag ska fortsätta. För språket styr och formar tanken.

FILIP BURMAN önskar att det fanns ett program eller en vlogg som diskuterar om olika teckens ursprung samt betydelse. Den här krönikan finns också på teckenspråk på dovastidning.se

SPRÅKINTRESSERAD?

Västanviks folkhögskola har utbildningen som kan passa Dig!

TECKENSPRÅKS- OCH DÖVBLINDTOLK

- eftergymnasial utbildning, 1-4 år

Teckenspråkig gemenskap, varmt välkommen!

Mer information: www.vastanviksfhs.se

Kontakt tel: 0247-641 30, 03

Välkommen med Din ansökan: kurs@vastanviksfhs.se

BOUJT 1 ÅR

SVERIGES ENDA BARN- OCH UNGDOMSJOUR PÅ TECKENSPRÅK FYLLER ÅR!

19 maj 2018

Palmfeltsvägen 13, Dövas hus
STOCKHOLMS DÖVAS FÖRENING

13:00-16:00
Födelsedagskalas

Kom och dansbattla med oss, eller testa hur mycket du vet om barnrätt? Det kommer att finnas aktiviteter både för små och stora!
Öppet för alla!

Vi bjuder på tacos, snacks och dryck!

Ingen föranmälan behövs!

KOM OCH FIRA MED OSS!

WWW.BOUJT.SE

10:00-12:00

Workshop med Machofabriken

Vill du vara med på en spännande normkritisk resa? Machofabriken ger er en möjlighet att reflektera kring hur föreställningar gällande kön och sexualitet påverkar ens liv och relationer. 30 platser finns, först till kvarn som gäller! Sista anmälningdag: 4/5.

Kostnad: 50 kr och då ingår lättare lunch.

Anmäl er till: jiin@boujt.se, anmälan gäller först när inbetalningen är gjord!

Bankgiro: 5759-5647

Swish: 123 218 14 77

Vid betalningen skriver du ditt namn + "Machofabriken"

Teckenkort

Teckenkortet vänder sig till barn i förskole- och lågstadieåldern, deras familjer och anhöriga, pedagoger i förskolan och grundskolan samt andra professionella och intresserade som vill lära sig teckenspråk. Kortens motiv och tecken är noga utvalda och består av bland annat djur, leksaker och färger samt bokstäver och siffror.

Materialet består av totalt 111 kort och säljs av Sveriges Dövas Riksförbund. Det är framtaget inom satsningen "Bra start i livet" 2016 till 2017.

Köp teckenkort på
www.sdragan.se

bildtelefonkatalogen.se

På bildtelefonkatalogen.se kan du söka efter bildtelefonnummer och andra kontaktuppgifter till personer som använder text- och bildtelefon. Registrera dina nummer du också, så kan andra hitta och ringa till dig!

Bildtelefonkatalogen är enkel att använda och fungerar i alla enheter som har en webbläsare.

Du kan ringa till alla som finns i bildtelefonkatalogen, direkt från hemsidan!

Sök, registrera dig och ring andra du också, på
www.bildtelefonkatalogen.se